

Plany i preferencje edukacyjne i zawodowe uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego

Raport z badań

Realizator:

Konsorcjum badawcze:

Włodzimierz Durka, Szczecin, ul. Hrubieszowska 58/10
Pomorska Akademia Kształcenia Zawodowego Sp. z o.o.
70-478 Szczecin, al. Wojska Polskiego 69
e-mail: sekretariat@pakz.szczecin.pl

Szczecin, listopad-grudzień 2008 r.

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
1. Szczegółowy opis zastosowanych metod i technik badawczych	3
2. Hipotezy badawcze	5
3. Dobór próby badawczej	8
4. Organizacja badań	9
5. Kontrola i nadzór	12
II. Wyniki badań	13
1. Preferencje i plany edukacyjne uczniów	13
2. Preferencje i plany zawodowe uczniów	28
3. Ocena własnej sytuacji na rynku pracy	42
III. Weryfikacja hipotez badawczych	48
IV. Istotne zależności statystyczne	54
V. Wnioski z badań.....	56
Załącznik nr 1. Kwestionariusz ankiety.....	58
Załącznik nr 2. Zestawienie tabelaryczne wyników badań	68

I. Wprowadzenie

1. Szczegółowy opis zastosowanych metod i technik badawczych

Zasadniczym celem niniejszych badań jest wyjaśnianie zjawisk i procesów związanych z planami i preferencjami zawodowymi uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W niniejszych badaniach za cel nadrzędny uznano wartość porównawczą i kumulatywną niniejszych badań do badań przeprowadzonych w 2007 roku. Z tego względu procedura oraz narzędzia badawcze są w możliwie największym stopniu zbliżone do zastosowanych we wcześniejszych badaniach.

Dobór metod i technik badawczych jest ściśle związany z celami badań, przyjętą procedurą badawczą oraz samym przedmiotem badań. Znacznym ograniczeniem stosowanych w badaniach metod i technik są bariery w możliwościach gromadzenia danych o charakterze formalnym (ograniczenia prawne w dostępie do informacji) oraz technicznym (fizyczne możliwości zebrania określonych informacji w danej populacji w ograniczonym czasie).

W pierwszym rzędzie zastosowano metodę analizy danych wtórnych. W jej toku ustalono dotychczasowe wyniki badań nad planami i preferencjami zawodowymi uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Dokonano kwerendy badań ogólnodostępnych oraz wskazano na źródła danych o ograniczonej dostępności. We wstępnym etapie badań analiza danych wtórnych pozwoliła na wskazanie głównych problemów badawczych, a także na postawienie wiarygodnych hipotez badawczych, a w końcowym etapie ustalenie zmiennych i wskaźników badawczych.

Zasadniczą metodą przeprowadzonych badań było badanie pierwotne. Dzięki przeprowadzonym badaniom uzyskano pełną informację o sytuacji aktualnej. Dopiero właściwa kombinacja danych wtórnych z danymi pierwotnymi pozwala na postawienie merytorycznie właściwych wniosków. Pierwsze z nich pozwalają na postawienie sensownych hipotez, a drugie na ich weryfikację.

Podstawowym narzędziem badawczym w ramach zaplanowanych badań terenowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych jest ankieta audytoryjna (ankieta zawarta jest w załączniku nr 1 niniejszego raportu).

Przedmiot badań obejmuje on następujące pytania badawcze:

- I. *Jakie jest zainteresowanie uczniów sytuacją na lokalnym rynku pracy?*
- II. *Czy i w jakim stopniu uczniowie interesują się sytuacją na lokalnym rynku edukacyjnym?*
- III. *Czy uczniowie posiadają sprecyzowaną ścieżkę kontynuacji nauki (np. określony jest wybór uczelni wyższej)?*
- IV. *Jakie są motywy wyboru przyszłej uczelni lub miejsca pracy, zawodu?*
- V. *Jakie są oczekiwania wobec przyszłego kierunku i uczelni wyższej?*
- VI. *Jakie są plany dotyczące przyszłego życia zawodowego?*
- VII. *Jakiej pomocy oczekują uczniowie przy podejmowaniu decyzji o wyborze kierunku uczelni wyższej?*
- VIII. *Czy i w jakim stopniu uczniowie biorą udział w zajęciach doradztwa i poradnictwa zawodowego?*
- IX. *Czy i w jakim stopniu uczniowie biorą udział w wolontariacie i innych formach aktywności społecznej?*
- X. *Czy i w jakim stopniu uczniowie biorą udział w zajęciach pozaszkolnych?*
- XI. *Jakie są oczekiwania uczniów wobec przyszłego miejsca pracy i pracodawcy?*
- XII. *Jakie jest pożądany sektor/rodzaj przyszłego miejsca pracy?*
- XIII. *Jakie są aspiracje zawodowe młodzieży szkół ponadgimnazjalnych?*
- XIV. *Jakie są, zdaniem uczniów, czynniki gwarantujące sukces życiowy?*
- XV. *Na ile badani uczniowie znają pracodawców, u których można znaleźć pracę?*
- XVI. *Jaka opinia na temat najważniejszych warunków uzyskania zatrudnienia dominuje wśród badanych uczniów? Jakie są, według badanych, opinie na temat najskuteczniejszych metod poszukiwania pracy?*
- XVII. *Czy uczniowie znają różne formy podejmowania pracy (w tym elastyczne formy zatrudnienia, migracja zarobkowa)?*
- XVIII. *W jakim stopniu uczniowie znają języki obce?*

- XIX. *Na ile badani gotowi są wyjechać poza miejsce zamieszkania?*
- XX. *W jakim stopniu badani korzystają z pomocy finansowej?*
- XXI. *Jak jest częstotliwość korzystania z nowoczesnych środków multimedialnych?*
- XXII. *Jaka jest samoocena praktycznej nauki zawodu (w przypadku szkół zawodowych)?*
- XXIII. *Jak badani oceniają znaczenie wykształcenia w kontekście możliwości zdobycia pracy?*
- XXIV. *Jak są oceniane relacje z nauczycielami?*
- XXV. *Jakie cechy społeczno-demograficzne charakteryzują badanych uczniów (cechy metryczkowe)?*

Przedstawione pytania badawcze wskazują na kierunek eksploracji, a jednocześnie wyznaczają procedurę pozyskiwania danych w badaniach audytoryjnych.

2. Hipotezy badawcze

W przedstawionej poniżej liście hipotez wskazano kierunek i natężenie występujących zjawisk lub wskazano na związek pomiędzy zmiennymi niezależnymi i zależnymi. Stanowią pewne propozycje, które zostaną zweryfikowane dopiero po przeprowadzeniu badań empirycznych.

Prezentowane hipotezy mają charakter dedukcyjno-intuicyjny. W dużej mierze opierają się na wynikach badań przeprowadzonych w 2007 roku¹. Z badań tych wynika, że plany edukacyjne i zawodowe młodzieży są w zdecydowanej mierze przekazywane pokoleniowo. Na kontynuowanie nauki częściej decyduje się młodzież ucząca się w liceach, zaś uczniowie ze szkół policealnych oraz zasadniczych szkół zawodowych częściej wskazują na plany podjęcia pracy zawodowej. W wyborze wyższej uczelni młodzież w małym stopniu uwzględnia okoliczności dogodności, ale już przy wskazaniu przyszłego miejsca pracy badana młodzież zwracała uwagę na bliskość przyszłego miejsca pracy od miejsca aktualnego zamieszkania. Kolejne wnioski wskazują na wysoką rangę zagranicznych staży zawodowych, a także na bezpośredni kontakt z pracodawcą przy poszukiwaniu pracy.

---

¹ „Plany i preferencje edukacyjne i zawodowe uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego”, Centrum Doradztwa Strategicznego S.C., Kraków 2007.

Ostateczna lista hipotez (odpowiadających postawionym zagadnieniom badawczym) jest następująca:

- I. *Zainteresowanie uczniów sytuacją na lokalnym rynku pracy jest uwarunkowane sytuacją zawodową rodziców. Większe zainteresowanie sytuacją na lokalnym rynku pracy wykazuje młodzież pochodząca z rodzin o niestabilizowanej sytuacji zawodowej.*
- II. *Uczniowie wywodzący się z rodzin inteligenckich w większym stopniu interesują się sytuacją na lokalnym rynku edukacyjnym niż uczniowie wywodzący się z rodzin robotniczych i chłopskich.*
- III. *Uczniowie liceów ogólnokształcących w większym stopniu niż uczniowie zasadniczych szkół zawodowych oraz szkół policealnych posiadają sprecyzowaną ścieżkę kontynuacji nauki.*
- IV. *Decydującym motywem wyboru przyszłej uczelni lub miejsca pracy jest bliskość od miejsca zamieszkania.*
- V. *W wyborze przyszłego kierunku i uczelni wyższej uczniowie biorą pod uwagę przede wszystkim wysokie zarobki związane z przyszłym zawodem.*
- VI. *Plany dotyczące przyszłego życia zawodowego koncentrują się wokół możliwości zatrudnienia (łatwości znalezienia pracy w danym zawodzie).*
- VII. *Uczniowie przy podejmowaniu decyzji o wyborze kierunku uczelni wyższej oczekują informacji o perspektywach przyszłego zatrudnienia i wysokości zarobków.*
- VIII. *Uczniowie szkół policealnych oraz zawodowych częściej biorą udział w zajęciach z doradztwa i poradnictwa zawodowego.*
- IX. *Uczniowie liceów częściej biorą udział w wolontariacie i innych formach aktywności społecznej.*
- X. *Uczniowie z mniejszych ośrodków chętniej biorą udział w zajęciach pozaszkolnych niż z ośrodków wielkomiejskich.*
- XI. *Oczekiwania uczniów wobec przyszłego miejsca pracy i pracodawcy związane są głównie z położeniem w pobliżu miejsca zamieszkania.*

- XII. *Dominującym pożądanym sektorem/rodzajem przyszłego miejsca pracy są szeroko rozumiane usługi.*
- XIII. *Aspiracje zawodowe młodzieży szkół ponadgimnazjalnych związane z przyszłym wysokim miejscem w strukturze zarządzania (kierowanie innymi ludźmi).*
- XIV. *Zdaniem uczniów, czynniki gwarantujące sukces życiowy nie są związane z wyuczonym i wykonywanym zawodem.*
- XV. *Zdaniem badanych uczniów można znaleźć pracę jedynie u znajomych pracodawców, stąd do najważniejszych warunków uzyskania zatrudnienia należą znajomości.*
- XVI. *Kontakt bezpośredni jest najskuteczniejszą metodą poszukiwania pracy.*
- XVII. *Uczniowie znają w nieznacznym stopniu różne formy podejmowania pracy (w tym elastyczne formy zatrudnienia, migracja zarobkowa).*
- XVIII. *Znajomość języków obcych wśród uczniów nie pozwala na podjęcie przez nich pracy zagranicą.*
- XIX. *Badani uczniowie gotowi są wyjechać poza miejsce zamieszkania jedynie w wypadku uzyskiwania bardzo wysokich zarobków.*
- XX. *Badani uczniowie ze środowiska wiejskiego oraz małomiasteczkowego w większym, stopniu korzystają z pomocy finansowej niż z ośrodków wielkomiejskich.*
- XXI. *Częstotliwość korzystania z nowoczesnych środków multimedialnych uzależniona jest typem szkoły. Częściej ze środków multimedialnych korzystają licealiści niż uczniowie pozostałych szkół.*
- XXII. *W przypadku szkół zawodowych ocena praktycznej nauki zawodu jest poniżej przeciętnej.*
- XXIII. *Znaczenie wykształcenia w kontekście możliwości zdobycia pracy jest, zdaniem uczniów, drugoplanowe w stosunku do znajomości i szczęścia.*
- XXIV. *Relacje z nauczycielami wynikają z oceny merytorycznej i kwalifikacji. Im ważniejszy zdaniem uczniów przedmiot oraz wyższe kwalifikacje nauczyciela, tym lepsze relacje.*

W badaniach zastosowano otwarte podejście do analizy weryfikacyjnej, co pozwoliło na wskazanie rzeczywiście istotnych zależności. Podejście to polegało na analizie wszystkich zależności statystycznych pomiędzy zmiennymi. Było to możliwe do zastosowania dzięki posiadanemu przez wykonawcę specjalistycznemu oprogramowaniu.

3. Dobór próby badawczej

Liczebność próby uczniów szkół ponadgimnazjalnych w przeprowadzonych badaniach wynosiła 1181 osób. W schemacie losowym zastosowano dobór losowo-kwotowy. Operatem losowym był spis szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego (według Systemu Informacji Oświatowej ponad 530 szkół publicznych i niepublicznych w 21 powiatach województwa).

Losowanie szkół było warstwowe umiejscowieniem oraz profilem szkół. W tabeli 1 przedstawiono liczebności planowane i zrealizowane w odniesieniu do zróżnicowania przestrzennego. Wykazana różnica dwóch osób mieści się w założonym błędzie.

Tabela 1. Wielkość próby planowanej i zrealizowanej w układzie przestrzennym

Rejon badań	Planowana liczebność	Liczebność zrealizowana	Różnica
Szczecin	330	346	+16
Koszalin	275	287	+12
Powiaty: stargardzki, kołobrzeski, szczecinecki, wałecki	220	275	+55
pozostałe powiaty	275	273	-2
Razem	1100	1181	+81

Ze względu na typ szkoły udział respondentów uczęszczających do danych typów szkół wśród ogółu badanych powinien kształtować się na następującym poziomie: 20% uczniów liceów ogólnokształcących, 40% uczniów techników i liceów profilowanych i 40% zasadniczych szkół zawodowych. W kolejnej tabeli nr 2 zaprezentowano różnice między zaplanowanymi a zrealizowanymi kwotami próby badawczej.

Tabela 2. Wielkość próby planowanej i zrealizowanej w podziale na typy szkół ponadgimnazjalnych

Typ szkoły	Planowana liczebność	Liczebność zrealizowana	Różnica
liceum ogólnokształcące	220	269	+49
liceum profilowane, technika i szkoły policealne	440	469	+29
zasadnicza szkoła zawodowa	440	443	+3
Razem	1100	1181	+81

Ostatecznie, odchyłki w liczebnościach poszczególnych kohort zrealizowanych badań w stosunku do wartości zaplanowanych, zostały zawarte poniżej założonego błędu [5%]. Z punktu widzenia logiki doboru próby, zastosowana technika spełnia formalne wymogi poprawności.

4. Organizacja badań

Badania realizowane były w dniach 2-18 grudnia 2008 roku. W tym samym czasie prowadzone były pozostałe badania w ramach Regionalnego Barometru Rynku Pracy i Edukacji. Powodowało to znaczące kłopoty z identyfikacją realizatorów i przedmiotu ich badań ze strony jednostek oświatowych. Mnogość prowadzonych badań powoduje dezorientację dyrektorów szkół i ich zniechęcenie dla prowadzonych badań. Wskazuje to na potrzebę lepszej koordynacji badań terenowych. Z drugiej strony, prowadzenie badań w tym samym czasie może zapewnić ich wzajemną weryfikowalność. Może jednak – w kolejnej perspektywie - doprowadzić do permanentnego szkolenia respondenta. Respondent, po pewnym czasie, potrafi rozpoznać intencje badacza i odpowiedzieć na zadawane pytania zgodnie z jego oczekiwaniami.

W trakcie realizacji badań nie napotkano jednak na wyraźny opór szkół. Nauczyciele i dyrektorzy szkół odnosili się do ankietów z dużym zrozumieniem i chętnie służyli pomocą.

W celu zapewnienia pełnej realizacji założonej próby badawczej stworzono rezerwową próbę o 50% nadwyżce. W przypadku ponadgimnazjalnych szkół ogólnokształcących

i zawodowych rezerwowa próba została wykorzystana na poziomie 10-15 %. Natomiast w przypadku zasadniczych szkół zawodowych przyjęta rezerwa okazała się niewystarczająca.

Ogólna tendencja w preferencji wybieranych typów szkół znacząco wyróżnia szkoły o profilu ogólnym, a nie zawodowym. Dodatkowo w strukturę oczekiwanego wykształcenia interweniują ambicje rodziców oraz dostępność wyższych form kształcenia (do wykształcenia wyższego włącznie). Ostatecznie, szkolnictwo zawodowe, a zwłaszcza zasadnicze, jest mniej pożądane i cenione przez potencjalnych kandydatów. Szkoły zawodowe napotykać na trudności w pozyskiwaniu nowych uczniów.

Sytuacja ta miała wyraźny wpływ na realizację badań, gdyż liczba tegorocznych uczniów ostatnich klas zasadniczych szkół zawodowych jest znacząco niższa w stosunku do lat wcześniejszych. Wreszcie uczniowie szkół zawodowych odbywają zajęcia praktyczne, które uniemożliwiają wręcz dotarcie do respondentów i przeprowadzenie badań. Naszym zdaniem należy w kolejnych latach systematycznie dostosowywać udział uczniów zasadniczych szkół zawodowych do ich ogólnej liczby.

W wyniku zastosowanego losowania w próbie znalazły się jednostki oświatowe wskazane w tabeli nr 3.

Tabela 3. Szkoły objęte badaniami empirycznymi

<i>Miejsce realizacji badań (nazwa szkoły)</i>
LO Nr 4, ul. Św. Kingi 4, Szczecin
Technikum Łączności, ul. Ku Słońcu 27/30, Szczecin
Zespół Szkół Integracyjnych, ul. Korczaka 53, Police
Zespół Szkół Nr 2, Os. Zachód B15/a, Stargard Szczeciński
Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne, Hoża 6, Szczecin
Zespół Szkół Nr 3 (ZSZ Nr 2, Technikum Zawodowe Nr 2), ul. Bankowa 13, Wałcz
Technikum Zawodowe nr4, ZSZ nr 1, ul. Koszalińska 81, Szczecinek

<i>Miejsce realizacji badań (nazwa szkoły)</i>
Zespół Szkół Nr 7, Technikum Budowlane, ul. Orłąt Lwowskich 18, Koszalin
Zespół Szkół Nr 10, Technikum Samochodowe, ul. Gnieźnieńska 8, Koszalin
Zespół Szkół Nr 9, Technikum Elektroniczne, ul. Jedności 9, Koszalin
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1, ul. Łużycka 91, Gryfino
Zespół Szkół Nr 2, LO Nr 2, ul. Mieszka I 4, Stargard Szczeciński
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, LO Nr 1, ul. Niepodległości 1, Goleniów
Zespół Szkół Budowlano-Technicznych, ZSZ Nr 3, Składowa 2A, Stargard Szczeciński
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Cz. Miłosa, ZSZ, ul. 11 Listopada 10, Gryfice
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Wojewódzkiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego, ul. Kilińskiego 3, Szczecin
Zespół Szkół Ogólnokształcących, LO Nr 1 ul. Łopuskiego 42, Kołobrzeg
Zespół Szkół Nr 2 Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego, ZSZ, ul Młodych Techników 5, Pyrzyce
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2, ul Strzelecka 51, Myślibórz
Zespół Szkół Budowy Okrętów, ZSZ Nr 8, Szczecin, Willowa 2
Zespół Szkół Nr 6, ZSZ Nr 6, Szczecin, Sowińskiego 3
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 15, Szczecin, Jagiellońska 58
Zespół Szkół Budowlanych, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1, Unisławy 33/34, Szczecin
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Towarzystwa Salezjańskiego, ul. Ku Słońcu 124, Szczecin

5. Kontrola i nadzór

W trakcie realizacji badań zastosowano trzy niezależne procedury kontroli rzetelności. Obejmowały one:

1. losowy dobór ankietowanych do miejsc realizacji badań terenowych (*zasada oderwania od środowiska- ankietujący przeprowadzali badania w miejscach im nieznanach*);
2. telefoniczna kontrola miejsca, czasu i przedmiotu badań (*zasada efektu zapamiętania*);
3. formalna analiza poprawności wypełnionych kwestionariuszy (*zasada poprawności – w wyniku analizy odrzucono 69 kwestionariuszy niekompletnie wypełnionych*).

Zastosowane metody kontroli rzetelności zapewniły wysoką gwarancję poprawnej realizacji badań. Najważniejszym gwarantem rzetelności badań były jednak kwalifikacje ankietowanych. Ankietujący realizujący badania byli bowiem kontrolerami jakości w *pierwszej instancji*. Ich odpowiednia postawa podczas badań pozwoliła na uniknięcie zjawisk niepożądanych oraz na właściwą atmosferę w trakcie wypełniania ankiet przez uczniów.

II. Wyniki badań

1. Preferencje i plany edukacyjne uczniów

Wybór szkoły ponadgimnazjalnej jest jednym z najważniejszych wyborów życiowych każdego człowieka. Znaczenie tego wyboru wynika z konsekwencji, jakie on przynosi. Niemal automatycznie wybór szkoły określa dalsze losy edukacyjne oraz miejsce na rynku pracy.

Tabela 4. Motywy wyboru szkoły wskazane przez respondentów w 2007 i 2008 roku.

Odpowiedzi	2007 rok [%]	2008 rok [%]	Różnica
Ze względu na zainteresowania	51%	49%	-2%
Ze względu na rodziców	16%	10%	-6%
Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód	45%	42%	-3%
Ze względu na kolegów, znajomych	27%	25%	-2%
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	48%	34%	-14%
Szkoła miała dobrą opinię	38%	34%	-5%
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	12%	12%	0%
Po prostu trzeba było coś wybrać	27%	34%	+7%

Uwaga: Wartości procentowe obliczane były względem ogółu badanych w poszczególnych latach. Badani mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

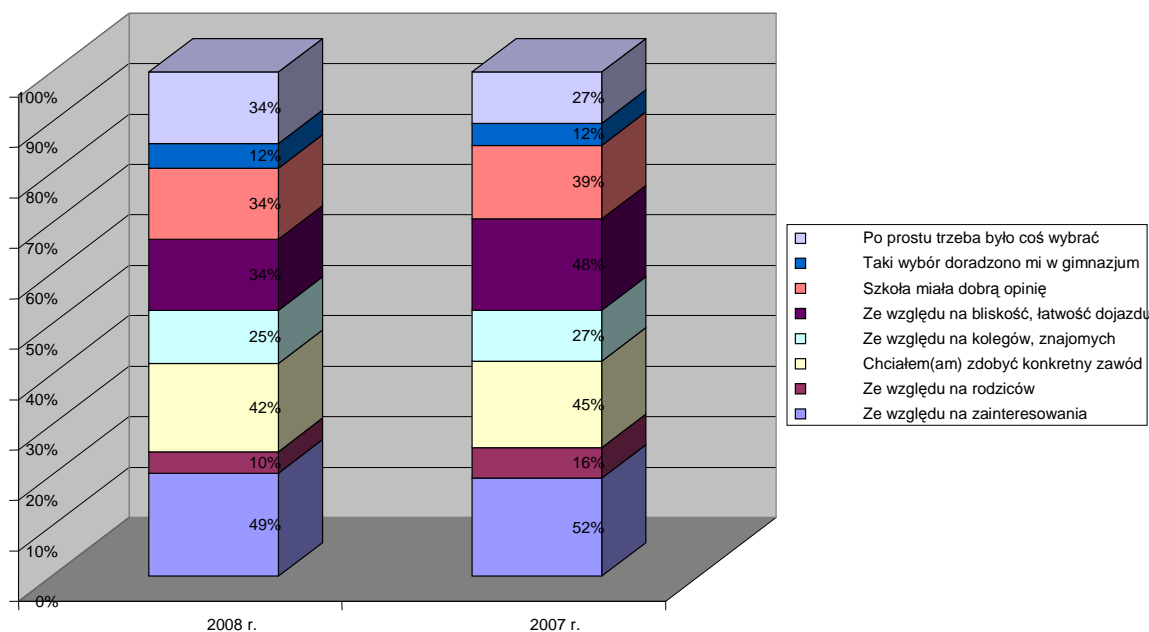
W porównaniu do 2007 roku zmalała liczba osób, które przy wyborze szkoły ponadgimnazjalnej kierowały się względami merytorycznymi. Nadal dominują opinie, że wybór szkoły był podyktowany własnymi zainteresowaniami. Jednak już na drugim miejscu przeważa opinia o wyborze konkretnego zawodu.

W porównaniu do 2007 roku zmalała liczba osób, które wybór szkoły uzależniały od bliskości jej położenia. Zwiększyła się zaś liczba osób nie kierujących się żadnymi względami – 34% badanych (więcej niż co trzeci!) stwierdziło, że wybór szkoły ponadgimnazjalnej był przypadkowy [wypowiedź: „po prostu trzeba było coś wybrać”].

Uczniowie w niewielkim stopniu zdają sobie sprawę z konsekwencji wyboru określonego typu szkoły. Niemniej jednak, pomimo niewielkich różnic sięgających kilku procent, zmiany preferencji w wyborze szkoły są niewielkie. Wysoka [14%] różnica we wskazanym kryterium

odległości nie zmienia znacząco rangi tego kryterium – jest trzecim według częstości kryterium w 2008 roku wobec drugiego w roku poprzednim.

Wykres 1. Motywy wyboru szkoły wskazane przez respondentów

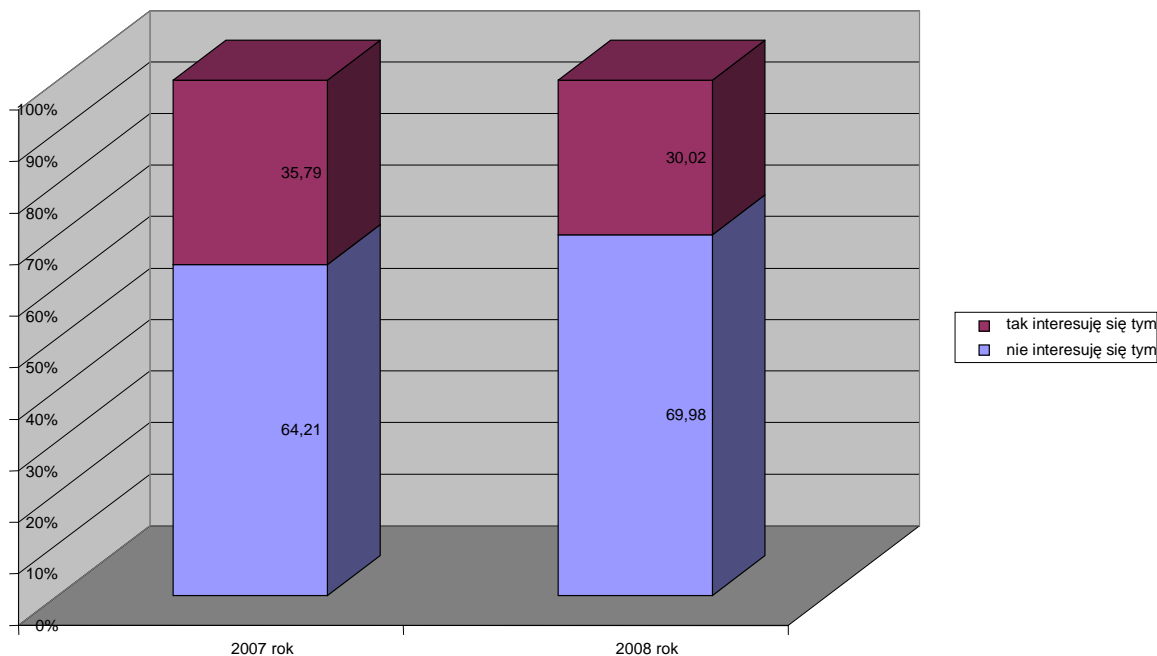

Na zbliżonym poziomie pozostają kryteria odnoszące się do opinii o szkole (34% wobec 38% rok wcześniej), porada otrzymana w gimnazjum (w obu badaniach po 12%), a także wpływ kolegów i znajomych (27 i 25% w poszczególnych latach).

Z przedstawionych opinii badanych rysuje się bardzo wyraźny wzór wyboru ścieżki edukacyjnej. Gimnazjalista przy wyborze dalszej edukacji pragnie przede wszystkim rozwijać swoje zainteresowania, zdobyć konkretny zawód, mieć nieuciążliwy dojazd do szkoły, która będzie cieszyła się dobrą opinią, a wreszcie nadal utrzymywać kontakty ze swoimi znajomymi i kolegami.

W 2008 roku zmalała także liczba osób zainteresowanych ofertą edukacyjną – z 35% do 30% (wykres 2). Tym samym blisko 70% badanych stwierdziło, że nie interesuje się dostępną ofertą edukacyjną.

Wykres 2. Deklarowane zainteresowanie dostępną ofertą edukacyjną

Jednak respondenci deklarujący swoje zainteresowanie ofertą edukacyjną wykazują większą znajomość źródeł informacji.

Liczba osób wskazujących na ofertę dostępną w Powiatowych Urzędach Pracy jest nieznacznie wyższa (16% wobec 15,6%), ale w pozostałych przypadkach różnice są wyższe. Ponad 5% stwierdziło, że zna ofertę Zakładów Doskonalenia Zawodowego, OHP, Szkolnego Ośrodka Kariery oraz różnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych. Nieco mniej, bo 4,3% badanych wskazało na znajomość oferty Centrum Kształcenia Ustawicznego. Generalnie jednak we wszystkich przypadkach deklarowana znajomość ofert edukacyjnych jest wyższa, niż w roku 2007.

Mniejsza liczba osób deklarujących zainteresowanie ofertą edukacyjną jest ściśle skorelowana z liczbą osób pragnących kontynuować naukę. W tabeli 6 zawarto rozkłady odpowiedzi na pytanie o treści „Czy po ukończeniu szkoły, do której chodzisz obecnie zamierzasz kształcić się dalej?”

Wykres 3. Źródła informacji o ofercie edukacyjnej

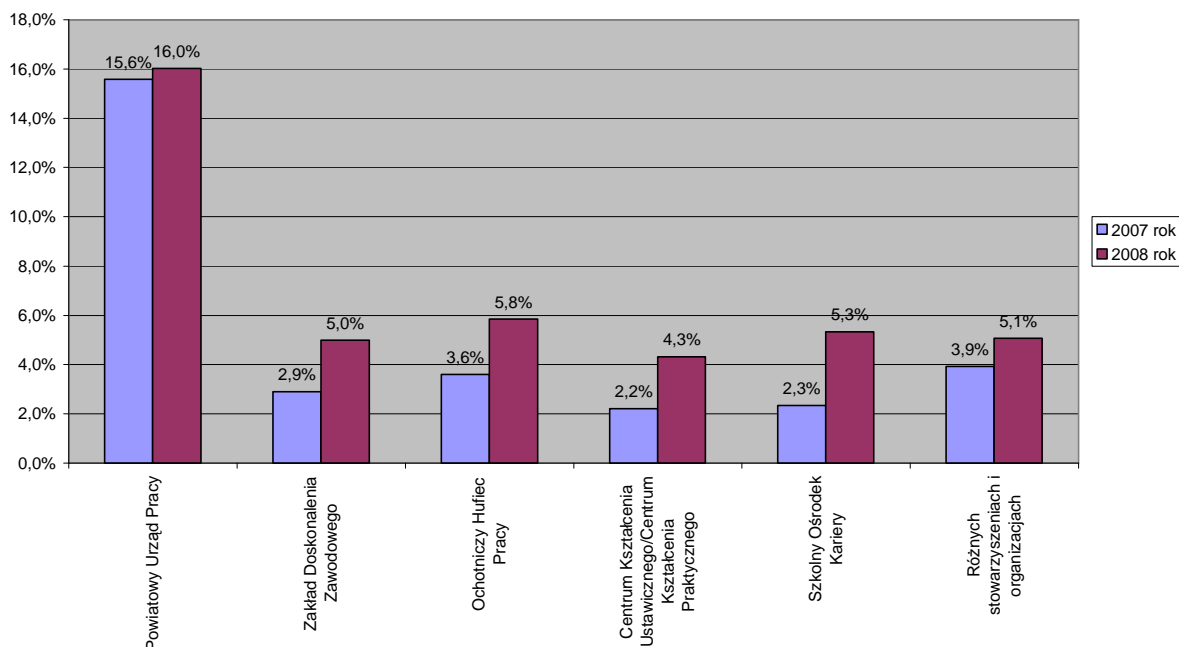

Tabela 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy po ukończeniu szkoły, do której chodzisz obecnie zamierzasz kształcić się dalej?”

Odpowiedzi	w % w 2007 roku	w % w 2008 roku
nie	6,47	8,21
jeszcze nie wiem	21,81	23,88
tak	71,73	66,13

Odsetek osób pragnących kontynuować naukę jest niemal identyczny z odsetkiem osób, które nie wykazują żadnego zainteresowania ofertą edukacyjną. Może to wynikać ze sprecyzowanych planów tych respondentów – oni już wiedzą, jak będzie wyglądała ich najbliższa przyszłość edukacyjna.

Kolejne pytania pozwala na taką konkretyzację planów edukacyjnych. W porównaniu do ubiegłego roku udział osób niezdecydowanych jest wyższy – 26% w stosunku do 18,5%. Mniej osób ma zamiar wybierać się na studia dzienne – 32% w stosunku do 43% w roku ubiegłym. Znacząco więcej respondentów wybiera się na kształcenie uzupełniające – ponad

20% w stosunku do 8%. Zmalała także liczba osób ubiegających się na studia wieczorowe i zaoczne. Liczba chętnych do studiowania w tego rodzaju formach zmniejszyła się z 46% do 34%.

Generalną tendencją w planach edukacyjnych jest – w relacji do ubiegłego roku – powracanie do nauki praktycznie użytecznych umiejętności. Takimi umiejętnościami są kwalifikacje zdobyte w toku kształcenia zawodowego w szkołach zawodowych: zasadniczych, technikach i liceach profilowanych².

Tabela 7. Odpowiedzi na pytanie „Gdzie będziesz starał się kontynuować naukę?”
[w %]

Odpowiedzi	2007 rok	2008 rok
jeszcze nie wiem	18,49	25,79
szkoła uzupełniająca	8,17	20,25
szkoła policealna	6,9	4,05
studia dzienne	43,49	32,13
studia wieczorowe	2,3	1,85
studia zaoczne (weekendowe)	20,63	15,93

Dalsze plany edukacyjne uczniów uzależnione są typem szkoły, do której uczęszczali. Jest to bardzo silna zależność (w granicach 0,7 C Pearsona korygowanego). W trzech grupach szkół wzory edukacyjne są bardzo wyraźne.

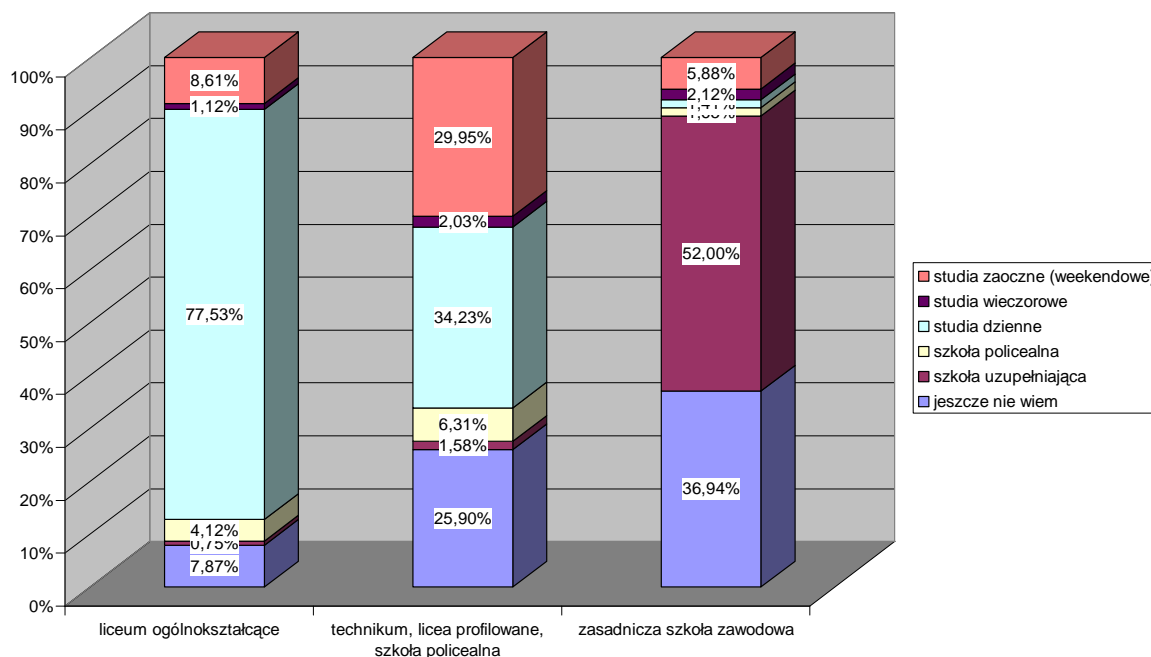
Dla uczniów liceów ogólnokształcących dalszą drogą edukacyjną stanowią dzienne studia wyższe. Ponad 77% licealistów wskazuje właśnie na swoją dalszą edukację na studiach dziennych. Kolejne niemal 10% badanych zdecydowanych jest studiowanie w trybie zaocznym lub wieczorowym. Jedynie 4% badanych mówi o szkole policealnej, a niespełna 8% badanych licealistów jeszcze nie podjęło decyzji o swojej dalszej edukacji.

Odmienne model edukacji prezentują uczniowie maturalnych i pomaturalnych szkół zawodowych, zwłaszcza techników i liceów zawodowych. Także tutaj najliczniejsza jest kategoria uczniów pragnących podjąć studia dzienne. Jest jednak ich znacznie mniej niż wśród licealistów, bo 34%. Znacznie liczniejsza jest za to kategoria pragnąca podjąć studia zaoczne i wieczorowe. Łącznie stanowią oni blisko 32% badanych, czyli trzykrotnie więcej

² Uzyskany wynik może być wynikiem doboru próby badawczej wynikający z przyjętych kryteriów.

niż wśród licealistów. Wydaje się, że dla tej kategorii badanych studia wydają się równie ważne jak dla licealistów, ale nie chcą oni tracić możliwości jednoczesnej pracy zawodowej. Wśród uczniów szkół technicznych wyższy niż wśród licealistów jest odsetek osób nie zdecydowanych, co do dalszej swej edukacji. Brak wyrobionego zdania deklaruje tutaj aż 26% badanych.

Wykres 4. Preferencje dotyczące dalszego kształcenia według typu szkoły

Jeszcze większy odsetek osób niezdecydowanych odnośnie dalszego kształcenia występuje wśród uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Więcej niż co trzeci z badanych (37%) jeszcze nie wie, czy będzie dalej się uczyć. Ponad połowa badanych (52%) pragnie kontynuować naukę w szkole uzupełniającej. Pewna niewielka część badanych myśli o dalszych perspektywach edukacyjnych – o studiach, od których oddziela ich jeszcze przystąpienie w szkole średniej do matury.

Preferencje edukacyjne młodzieży z poszczególnych rodzajów szkół jest logiczną konsekwencją ich dotychczasowej drogi kształcenia. W tych opiniach jest więc realizm w ocenie własnych możliwości.

Respondentom zadano dodatkowe pytanie dotyczące kryteriów oceny swej dalszej edukacji. Dla zdecydowanej większości, najważniejszą przesłanką w wyborze przyszłej szkoły są własne zainteresowania.

Tabela 8. Przesłanki wyboru przyszłej szkoły w 2007 i 2008 roku

Odpowiedzi	w 2007 roku	w 2008 roku	Różnica
swoimi zainteresowaniami	87,7%	79,3%	-8,4%
radami rodziców	14,0%	9,0%	-5,0%
chęcią zdobycia konkretnego zawodu	76,1%	57,3%	-18,8%
radami kolegów, znajomych	9,5%	9,4%	-0,1%
bliskością, łatwością dojazdu	17,7%	15,2%	-2,5%
dobrą opinią o szkole	39,6%	27,5%	-12,1%
radami uzyskanymi w obecnej szkole	12,4%	9,7%	-2,7%
wybiore cokolwiek – ważne tylko żeby jeszcze nie kończyć edukacji	5,0%	8,4%	+3,4%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych. Wartości procentowe obliczane były względem ogółu badanych w poszczególnych latach. Badani mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

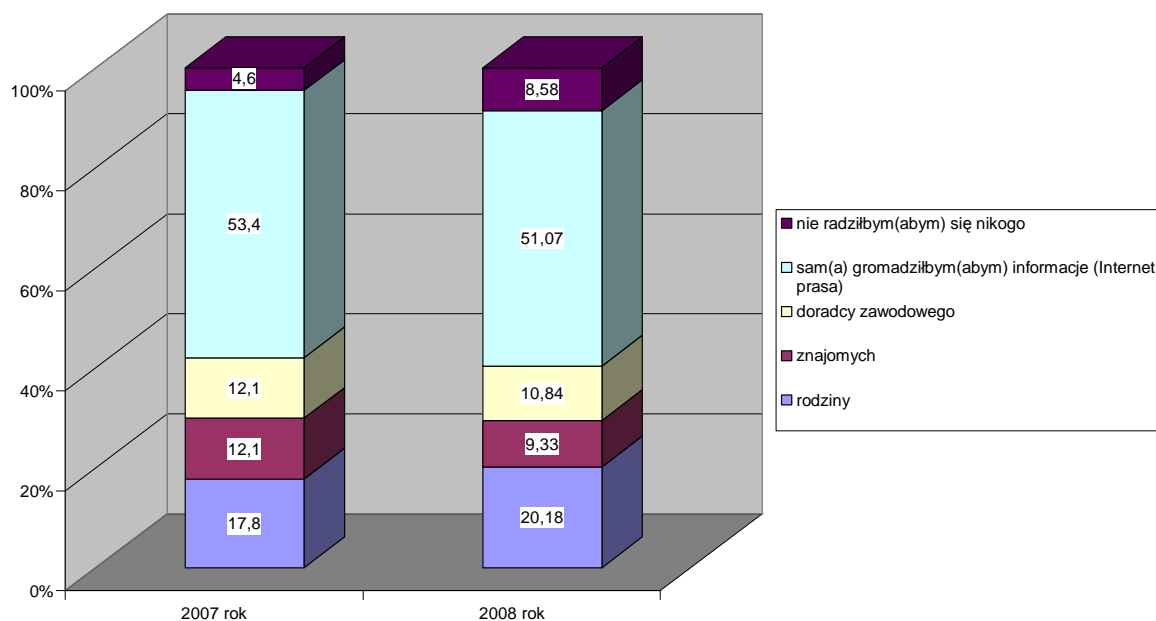
Hierarchia ważności w ocenie wyboru dalszej nauki w 2007 i 2008 roku są bardzo zbliżone. W obu grupach badanych osób na kolejnych miejscach znajduje się chęć zdobycia konkretnego zawodu oraz dobra opinia o szkole. Jedynie rady rodziców zdają się mieć obecnie mniej istotne znaczenie niż rok wcześniej – w rankingu uległy radom uzyskanym w szkole, a także tych od kolegów i znajomych. W 2008 roku wzrosła liczba osób, które nie przywiązywały żadnego znaczenia do wyboru swej przyszłej szkoły, a chciały jedynie kontynuować naukę.

Podobnie, jak w badaniach z 2007 roku, badanym zadano pytania dotyczące ich planów związanych z przyszłymi studiami. Pierwsza kwestia dotyczy postrzegania wpływu innych osób na decyzję o wyborze przyszłych studiów, druga zaś oceny przydatności studiów w ich dalszym życiu.

Respondenci w zdecydowanej większości stwierdzili, że przy wyborze studiów gromadzili by o nich informacje samodzielnie (ponad 50% w obu badaniach). W drugiej kolejności rady szukaliby u rodziny, a dopiero później u doradcy zawodowego i znajomych.

W porównaniu do roku 2007 wzrosła liczba osób, które chcą podejmować decyzje samodzielnie, bez radzenia się kogokolwiek. Osób takich jest w 2008 roku blisko 9%.

Wykres 5. Do kogo zwróciłbyś się po radę w wyborze przyszłej uczelni?

Jeśli chodzi o nadzieje związane z ukończeniem studiów wyższych, to także w tym wypadku zakres zmian w preferencjach badanych jest niewielki. W obu okresach hierarchia ocen jest niemal identyczna.

Tabela 9. Nadzieje związane z ukończeniem studiów wyższych w 2007 i 2008 roku.

Odpowiedzi	2007 rok	2008 rok	Różnica
zapewnią mi dobrą pozycję zawodową	80,60%	73,0%	-7,58%
pozwolą mi poszerzyć wiedzę i zainteresowania	56,30%	50,8%	-5,53%
są niezbędne abym znalazł pracę	58,90%	44,6%	-14,27%
pozwolą spełnić ambicje moje i/lub moich najbliższych	36%	27,9%	-8,12%
pozwolą mi wymigać się/uciec przed wojskiem	7,50%	4,5%	-3,02%
na studiach chciał(a)bym się dobrze bawić	19,40%	20,7%	+1,32%
nie mam sprecyzowanych oczekiwań wobec wyższej uczelni	8%	7,9%	-0,07%

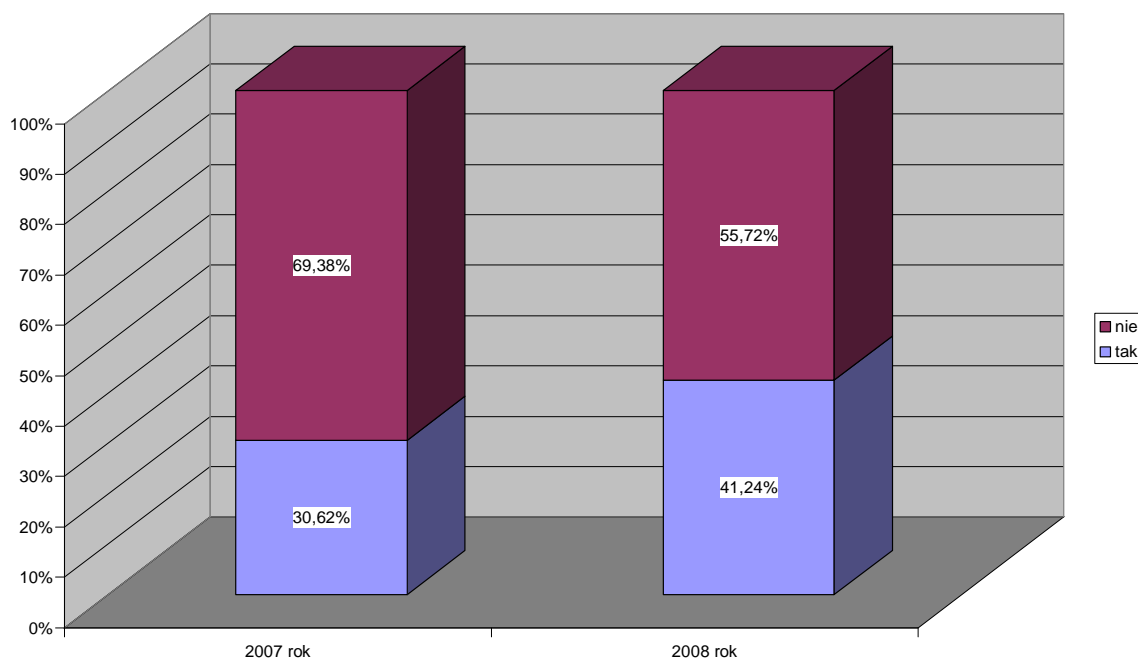
Uwaga: Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi, stąd nie sumują się one do 100%.

Znacząco zmalały jedynie obawy, że brak wyższego wykształcenia uniemożliwi podjęcie stałej pracy. Tę różnicę możemy jednak tłumaczyć odmiennymi składami prób badawczych. W próbie z 2008 roku większy jest udział uczniów szkół zawodowych, co powoduje większe ważenie na uśrednionej opinii tej właśnie kategorii. Dla licealistów nie ukończenie studiów oznacza brak jakiegokolwiek zawodu, zupełnie odwrotnie, niż w przypadku uczniów szkół zawodowych. Najprawdopodobniej tym należy tłumaczyć fakt, że jedyną nadzieją, która została wyżej oceniona niż w roku ubiegłym, była opinia, że studia pozwolą na dobrą zabawę.

Nie mniej jednak, wciąż dla badanych przyszłych studentów najważniejszym motywem podjęcia studiów jest zapewnienie dobrej pozycji zawodowej, poszerzenie horyzontów, a wreszcie – omawiane już – zapewnienie przyszłego zatrudnienia.

W 2008 roku wzrosła liczba osób uczestniczących w kursach i innych formach pozaszkolnego doksztalcania.

Wykres 6. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś w jakichś kursach?

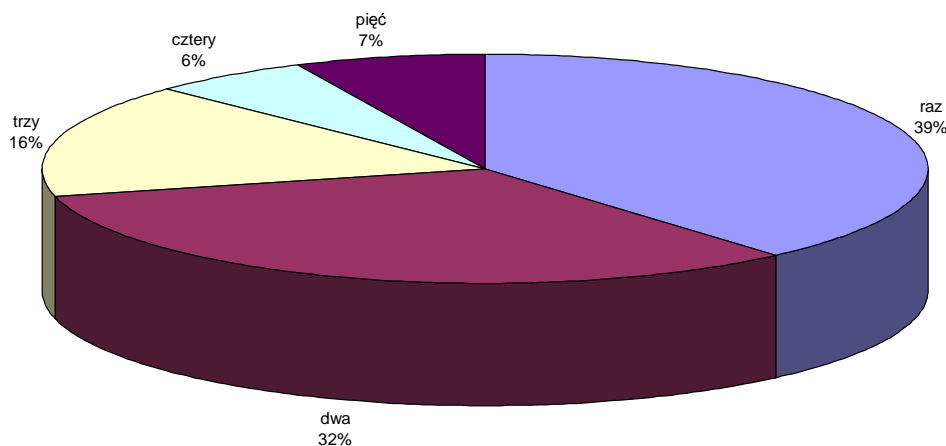

Wzrost jest znaczący, bo obejmujący ponad 10% ogółu badanych. Uczestnictwo w kursach jest silnie uwarunkowane typem szkoły, do której uczęszczają respondenci. Warto wspomnieć, że blisko 64% licealistów deklarowało swój udział w zajęciach pozalekcyjnych,

41% uczniów liceów profilowanych, 44% techników i tylko 26% uczniów zasadniczych szkół zawodowych.

Blisko 40% uczestników kursów brało udział w ciągu ostatniego roku jeden raz, 32% dwukrotnie, 16% dwukrotnie, 6% czterokrotnie, a około 7% badanych brało udział w pięciu różnego rodzaju szkoleniach.

Wykres 6. W ilu rodzajach tego typu form kształcenia pozaszkolnego brałeś(aś) udział w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy?

Aktywność niektórych uczniów pod tym względem jest zresztą bardzo imponująca. Wiele osób, obok niemal obligatoryjnego kursu nauki jazdy, uczestniczyło w kursach kosmetycznych, językowych i przygotowawczych do matury. Wśród mężczyzn bardziej popularne były kursy zawodowe: obsługi wózka widłowego czy spawacza.

Jedynie 23% badanych uczniów podało nazwę kursu lub kursów, w których uczestniczyło. Są to zarówno kursy doksztalające, uzupełniające, jak i kształcące nowe umiejętności zawodowe. Nazwy kursów i szkoleń wskazanych przez badanych zawarto w tabeli 10.

Tabela 10. Kursy i szkolenia (w ciągu ostatnich 12 miesięcy).

Nazwa kursu	Liczba uczestników	[w %]
prawo jazdy	58	21,48%
językowe	54	20,00%
obsługi sztaplarki	22	8,15%
kursy zawodowe	20	7,41%
spawacza	14	5,19%
pierwsza pomoc, ratownictwo medyczne	13	4,81%
maturalne (przygotowawcze)	10	3,70%
masażu, kosmetyczne, wizażysty, technologia fryzjerska, stylizacja	10	3,70%
BHP	8	2,96%
praca z dziećmi (wychowawca)	8	2,96%
spawacz, prawo jazdy	5	1,85%
biologia	4	1,48%
informatyka	4	1,48%
przedsiębiorczy taksówkarz	4	1,48%
gastronomiczny	4	1,48%
kurs na przewóz rzeczy	4	1,48%
rysunek, języki	3	1,11%
pływanie	3	1,11%
trenerski sportowy	2	0,74%
ratownik	2	0,74%
barmański	2	0,74%
elektryk do 1000 VOLT	2	0,74%
taneczne	2	0,74%
nurkowanie	1	0,37%
prowadzenie przedsiębiorstwa	1	0,37%
budowlane	1	0,37%
sędziego piłki nożnej	1	0,37%
malarstwa	1	0,37%
inspektor zwierząt	1	0,37%
szybkiego czytania	1	0,37%
przedmałżeński	1	0,37%
wysokościowy	1	0,37%
obsługa dźwigów (żuraw)	1	0,37%
chemia	1	0,37%
rysunku architektonicznego	1	0,37%
gry na gitarze	1	0,37%

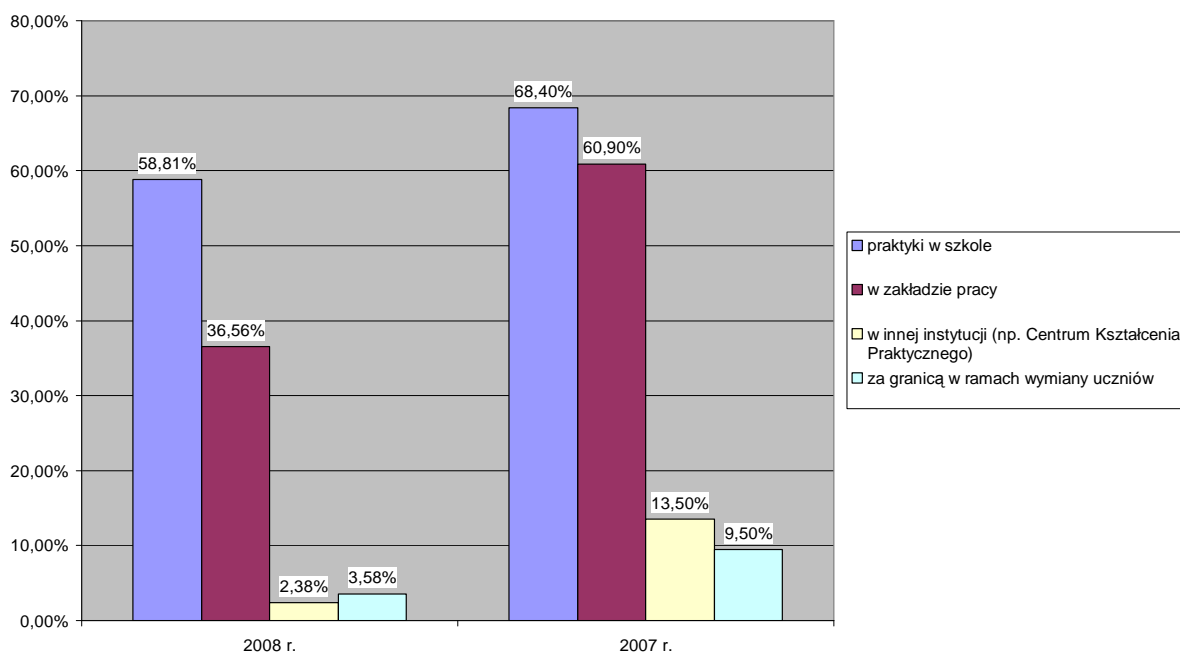
Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Uczestnicy seminariów (5 osób) wskazało np. na seminarium afrykoznawcze (2 osoby). Wśród uczestników szkoleń najczęściej wskazano zaś na szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (11 osób), szkolenia zawodowe, handlowe, taneczne, informatyczne, medyczne lub sportowe (od 2 do 7 osób).

Korepetycje, czy jak określa się je w ankiecie –prywatne lekcje, dotyczyły głównie nauki języków obcych (129 osób – ponad 11% ogółu badanych), matematyki (29 osób – 2,5%), fizyki, chemii, biologii (łącznie około 30 osób), a także nauka muzyki, języka polskiego, czy też po prostu „ogólne korepetycje”, w których uczestniczyło 41 osób (3,5% ogółu badanych).

Podobnie, jak w 2007 roku, respondentów zapytano o uczestnictwo w praktykach zawodowych. Pytaniem tym objęto wyłącznie uczniów szkół zawodowych.

Wykres 7. Uczestnictwo w praktykach zawodowych

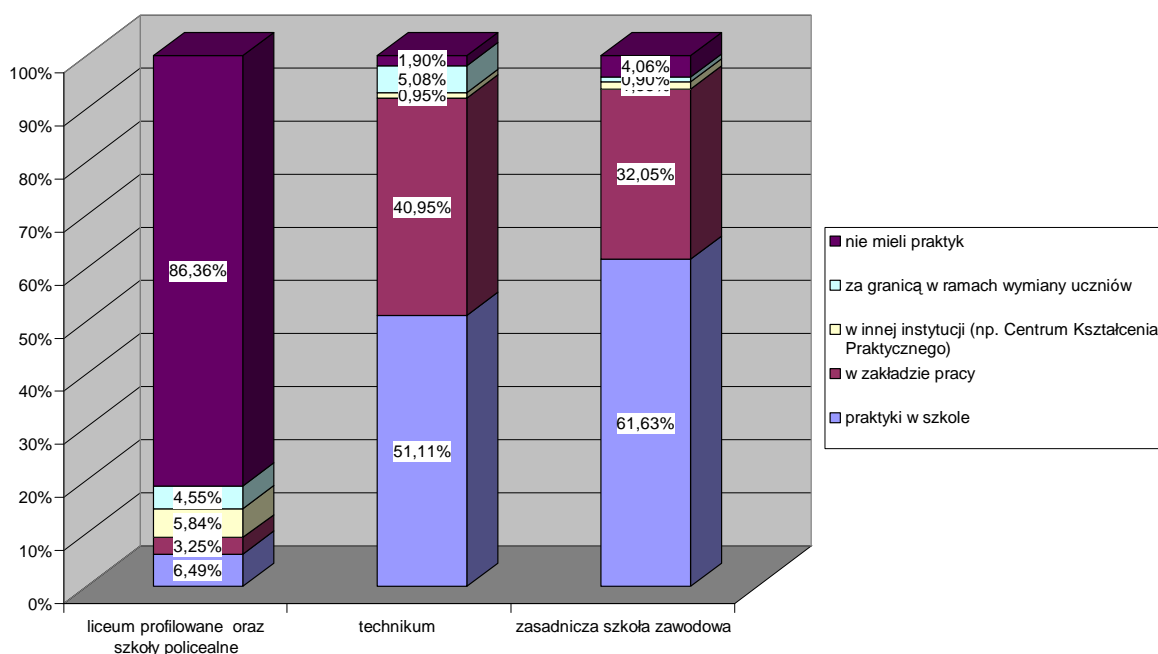

Niestety, udział młodzieży w praktykach zawodowych jest w bieżącym roku niższy, niż rok wcześniej. Dotyczy to wszystkich kategorii zajęć praktycznych, od praktyk w szkole (spadek o blisko 10%), aż po praktyki zagraniczne (blisko 6% spadek). Najwyższy spadek odnosi się jednak do praktyk w zakładzie pracy. Jest to spadek z blisko 61% do niespełna 37% w roku bieżącym, czyli o 24%.

Praktyki zawodowe podlegają w szkołach dużym zmianom. Dyrekcje szkół posiadają dużą swobodę w ich organizowaniu. Zainteresowanie praktykami ze strony firm jest również zmienne i wynikające z koniunktury gospodarczej. Przyjęcie praktykantów do zakładu pracy jest dużym obciążeniem organizacyjnym, stąd w okresie dobrej prosperity praktykanci nie są przyjmowani do zakładów.

Wykres 8. Udział w zorganizowanych praktykach zawodowych według typu szkoły

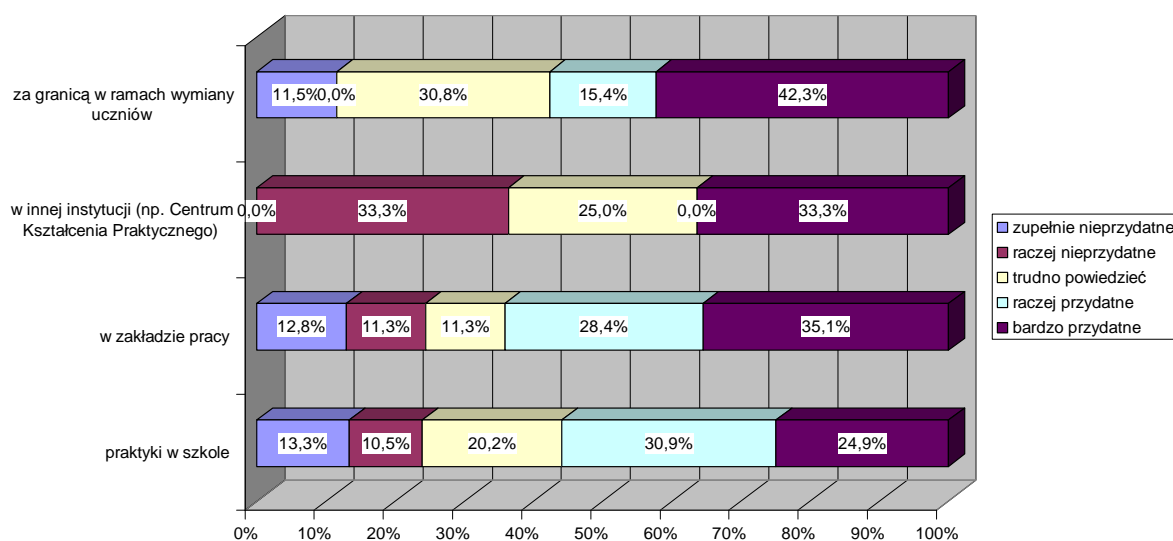

Sytuację praktyk zawodowych dobrze ilustruje wykres 8, na którym przedstawiono zróżnicowanie uczestnictwa w praktykach zawodowych typem szkoły, do jakiej uczęszczają respondenci. Widać tutaj wyraźnie, że obciążenie praktyki jest największe w zasadniczych szkołach zawodowych, a najmniejsze w liceach profilowanych. Dość tu przytoczyć tylko dwie liczby: 94% uczniów zasadniczych szkół zawodowych uczestniczy w praktykach zawodowych w szkole lub zakładzie pracy, a ponad 86% uczniów liceów profilowanych nie uczestniczyło w żadnej praktyce zawodowej. Sytuacja uczniów techników jest pośrednia – w praktykach uczestniczyło ponad 92% respondentów – częściej od uczniów szkół zasadniczych odbywają praktyki w zakładzie pracy niż w szkole. Praktyki zagraniczne oraz w centrach

kształcenia praktycznego częściej były za to udziałem uczniów szkół profilowanych oraz techników.

Częstość odbywania poszczególnych praktyk zawodowych jest odwrotnie proporcjonalna do oceny ich przydatności. Najlepiej oceniane są praktyki rzadziej mające miejsce – zagraniczne oraz w centrach kształcenia praktycznego.

Wykres 9. Ocena praktyk zawodowych

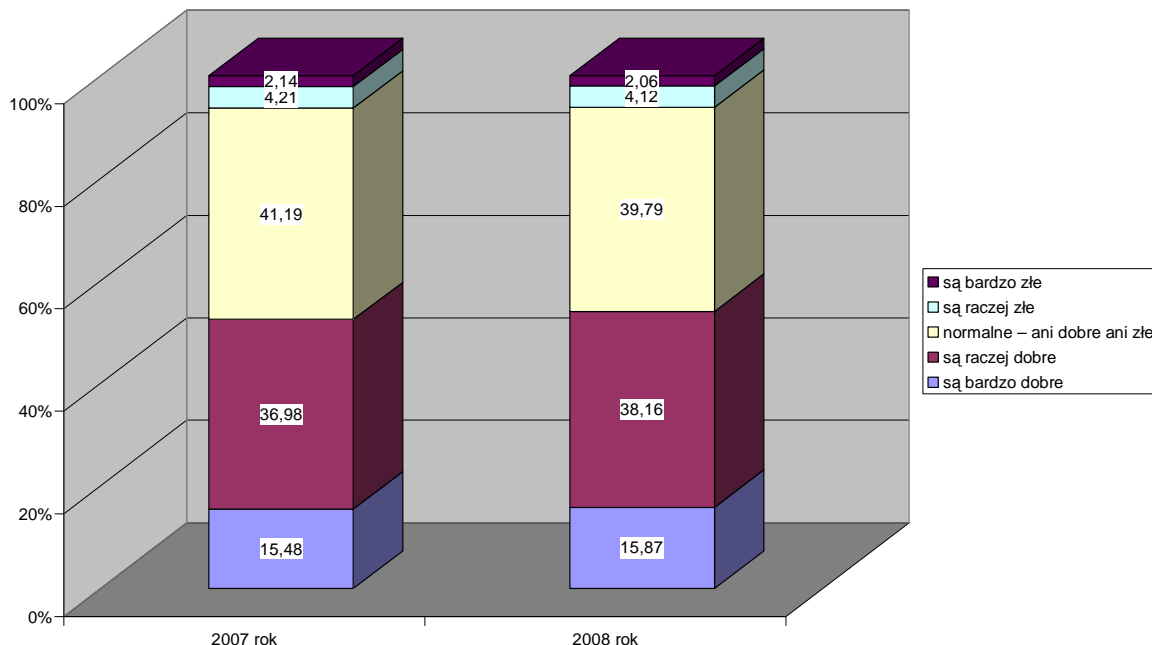
Najniżej oceniane są zaś praktyki odbywające się w szkole. Jednak nawet tutaj, aż 56% respondentów ocenia je pozytywnie.

Generalna ocena praktyk według typu szkoły wykazuje podobną tendencję, jak w roku ubiegłym. Blisko 53% uczniów techników swoje praktyki określiło jako przydatne lub bardzo przydatne (w 2007 roku 68,54%). Ten sam wskaźnik dla uczniów szkół zasadniczych jest wyższy i wynosi 66% (72% w 2007 roku).

Ostatnią kwestią opisującą sytuację szkolną uczniów szkół ponadgimnazjalnych jest ocena ich relacji z nauczycielami oraz określenie skali korzystania z pomocy stypendialnej. Ocena relacji z nauczycielami, podobnie jak w 2007 roku koncentrowała się na opiniach neutralnych. Blisko 40% badanych stwierdziło, że ich relacje z nauczycielami są normalne, nie są ani złe, ani dobre. Generalnie jednak przeważały opinie pozytywne. Łączna liczba

odpowiedzi oceniających relacje z nauczycielami jako raczej dobre i bardzo dobre wynosiła 54% i była wyższa niż w 2007 roku o 1,5%.

Wykres 10. Ocena relacji z nauczycielami

W okresie minionego roku nie zaistniała istotna różnica w odniesieniu do skali korzystania przez uczniów z pomocy materialnej. Jak możemy zauważyć na wykresie 11, zarówno w 2007 roku, jak i obecnie, z pomocy stypendialnej nie korzystało 4/5 badanych.

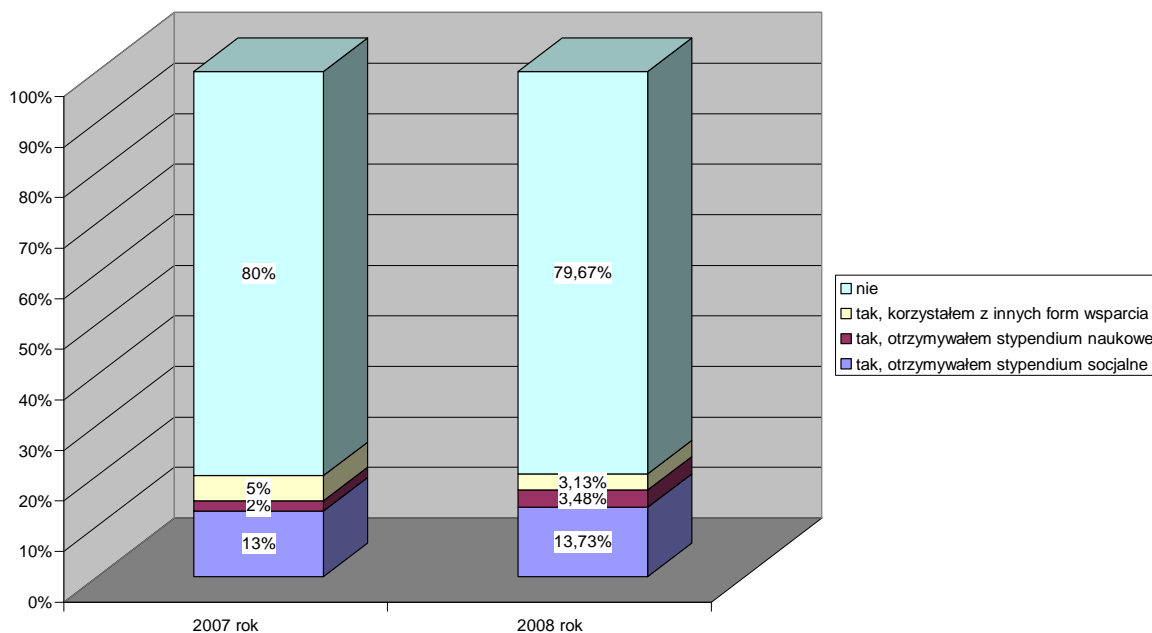
Na zbliżonym poziomie w próbie była obecna kategoria korzystających ze stypendiów socjalnych – w granicach 13-14%. W roku 2008 na nieco wyższym poziomie uczniowie otrzymywali stypendia naukowe – w granicach 3,5% w stosunku do 2% w ubiegłym roku.

Mniej liczne były jednak inne formy wsparcia. Korzystało z nich w 2008 roku 3,1% wobec 5% w 2007 roku.

Najrzadziej pomoc finansową otrzymywali uczniowie liceów ogólnokształcących (prawie 85% licealistów nie otrzymywało pomocy stypendialnej) oraz liceów profilowanych (80,5%). Tradycyjnie najbiedniejsza młodzież trafiła do techników i szkół zawodowych. Odsetek osób

korzystających z tej pomocy wynosił odpowiednio 78 i 77%. Ze statystycznego punktu widzenia różnice między typami szkół nie są tutaj istotne.

Wykres 11. Korzystający z pomocy finansowej w 2007 i 2008 roku

2. Preferencje i plany zawodowe uczniów

Przeprowadzone badania oprócz planów edukacyjnych obejmowały także preferencje i plany zawodowe uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego. Połączenie tych dwóch obszarów pozwala na określenie miejsca na rynku pracy uczniów obecnie kończących edukację na poziomie ponadgimnazjalnym: licealnym, techników i zasadniczych szkół zawodowych.

W tej części raportu omówione zostaną opinie respondentów na temat ich motywów przy wyborze przyszłej pracy, oceny możliwości podjęcia pracy we własnym powiecie, zamiaru rozpoczęcia pracy po ukończeniu szkoły, metod poszukiwania pracy, a następnie warunków tej pracy: jej czasu, miejsca, wysokości wynagrodzenia.

Respondenci w swych opiniach na temat kryteriów oceny swej przyszłej pracy niewiele różnili się od swych kolegów wypowiadających się rok wcześniej. Podobnie, jak rok wcześniej, najczęściej badani wskazywali na atrakcyjność przyszłej pracy pod względem satysfakcji z jej wykonywania (67,5%) oraz wysokości oferowanych zarobków (61 %).

Tabela 11. Kryteria oceny przyszłej pracy w 2007 i 2008 roku.

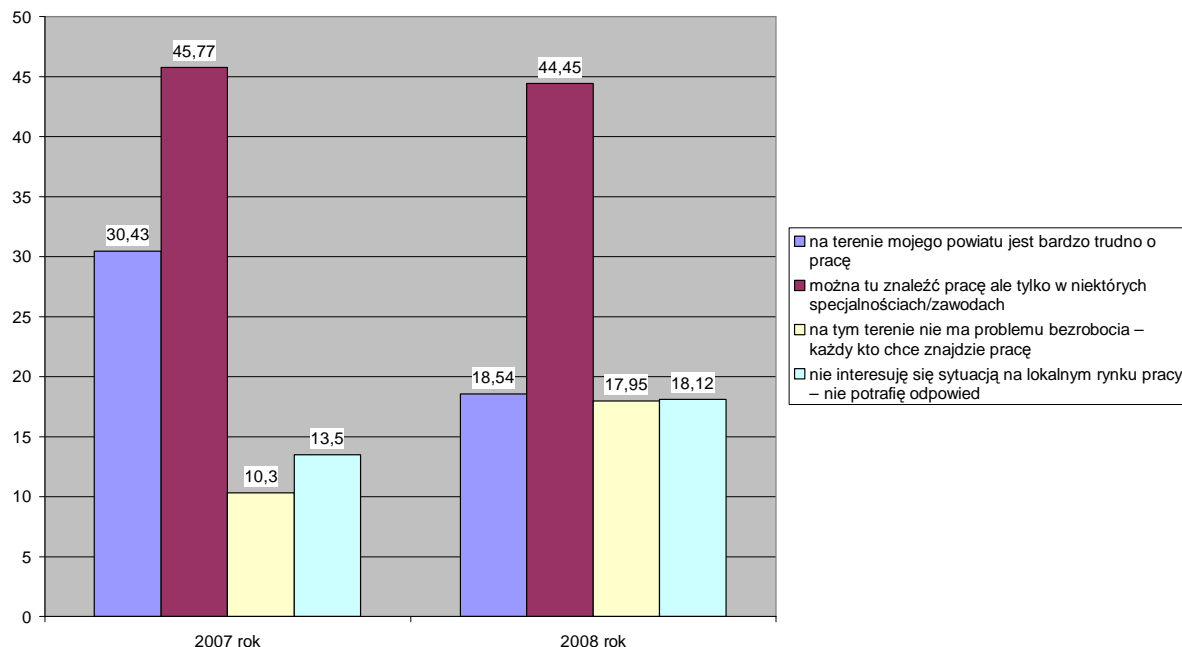
gdybyś wybierał(a) w przyszłości pracę to czym byś się kierował?	2007 r.		2008 r.		Różnica
	N	[%]	N	[%]	
tym czy praca będzie ciekawa – jej wykonywanie da mi satysfakcję	903	71,67%	791	67,43%	-4,24%
radami rodziny, znajomych, starszych kolegów, którzy już pracują	92	7,30%	86	7,33%	+0,03%
możliwością pracy w moim zawodzie	578	45,87%	465	39,64%	-6,23%
bliskością, łatwością dojazdu	172	13,65%	174	14,83%	+1,18%
dobrą opinią o pracodawcy	197	15,63%	186	15,86%	+0,23%
radami uzyskanymi w obecnej szkole	20	1,59%	15	1,28%	-0,31%
wysokością oferowanych zarobków	894	70,95%	716	61,04%	-9,91%
tym czy praca da mi możliwość rozwoju	442	35,08%	298	25,40%	-9,68%
wybiore cokolwiek – ważne tylko żeby coś zarobić	40	3,17%	39	3,32%	+0,15%

Uwaga: W tabeli nie uwzględniono braków danych.

Na kolejnych miejscach znalazły się oceny pracy pod względem możliwości zatrudnienia w wyuczonym zawodzie (40%) oraz możliwości rozwoju w pracy (25,4%). Także kolejność kolejnych kryteriów oceny jest identyczna jak w 2007 roku. Są to: bliskość, dobra opinia o pracodawcy (16%), łatwość dojazdu (15%), rady rodziny, znajomych, starszych kolegów (7,3%) oraz rady uzyskane w obecnej szkole (1,3%). Na podobnym poziomie pozostała także liczba osób, które twierdzą, iż wybiorą jakąkolwiek pracę (3,3%).

W porównaniu do 2007 roku zmalała liczba negatywnych ocen dotyczących braku możliwości zatrudnienia w powiecie zamieszkania respondentów. Odsetek osób uważających, iż „jest bardzo trudno o pracę” wyraziło w bieżącym roku 18,5% badanych wobec 30,4% w roku ubiegłym. Najliczniejsze są opinie o możliwościach ograniczonego zatrudnienia w powiecie. Zdania, że w powiecie „można znaleźć pracę, ale tylko w pewnych zawodach” wyraziło 44,5% wobec 45,8% w roku ubiegłym.

Wykres 12. Ocena możliwości zatrudnienia w powiecie

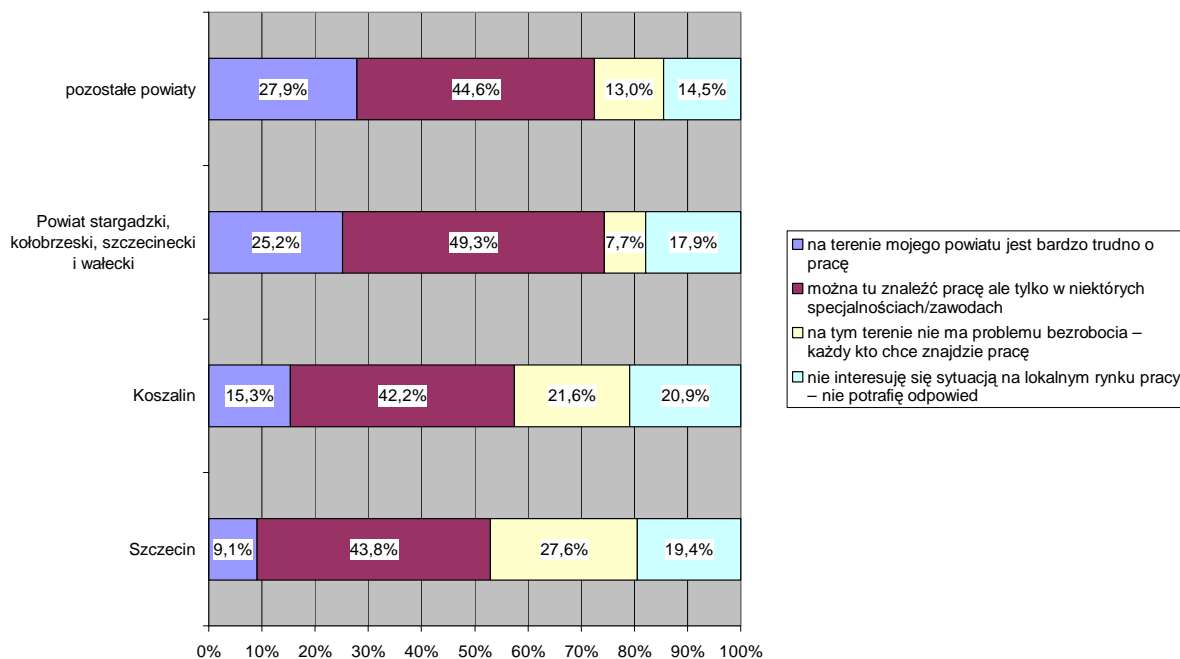
O większym optymizmie badanych świadczy też liczba opinii o braku bezrobocia w powiecie. W 2008 roku pogląd taki wyraziło 18% badanych, podczas gdy jeszcze rok wcześniej uważało tak 10% badanych. Także deklarowany brak zainteresowania sytuacją na rynku pracy (18% wobec 13,5%) można zinterpretować jako wyraz świadomościowej poprawy sytuacji na rynku pracy lub orientacją badanych na inne, nielocalne rynki.

Taką tezę potwierdza analiza oceny lokalnego rynku pracy w odniesieniu do rejonu prowadzonych badań (wykres 13). Najkorzystniejsza ocena występuje w Szczecinie, którego sytuacja na rynku pracy województwa jest rzeczywiście najkorzystniejsza. Właśnie respondenci z tego miasta twierdzili, że z otrzymaniem pracy nie ma żadnego problemu – każdy chętny otrzyma pracę. Najmniej osób z tego miasta uważało też, że jest tutaj trudno z otrzymaniem pracy.

Z prezentowanych na wykresie danych wynika, że ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy ulega pogorszeniu w kolejnych rejonach badań. Tak więc sytuacja w ocenie respondentów jest nieco gorsza w Koszalinie niż w Szczecinie, ale lepsza niż w powiatach

stargardzkim, kołobrzeskim, szczecineckim i wałeckim. Najgorsza sytuacja jest zaś w pozostałych powiatach województwa zachodniopomorskiego.

Wykres 13. Ocena lokalnego rynku pracy według rejonów badań

Warto jednak wiedzieć, że mimo występującej liniowości, zależność nie jest istotna statystycznie (wartości wskaźników d Hellwiga oraz C Pearsona jest poniżej wartości granicznej).

Tabela 12. Dominujący profil gospodarki według rejonów badań.

Jak sądzisz, jaki jest główny profil działalności firm w Twojej okolicy?	Szczecin	Koszalin	stargadzki, kołobrzeski, szczecinecki i wałecki	pozostałe powiaty
przeważają firmy produkcyjne	18,6%	9,1%	15,1%	17,7%
są to głównie firmy handlowo-usługowe	55,4%	68,7%	56,6%	51,9%
dominują firmy budowlane	19,0%	18,5%	19,6%	20,8%
największe znaczenie mają firmy rolnicze oraz obsługujące rolnictwo	3,9%	2,9%	6,0%	9,2%
inne firmy	3,0%	0,7%	2,6%	0,4%

Uwaga. W tabeli nie uwzględniono braków danych.

Badanym zadano pytanie dotyczące dominującego profilu firm działających w ich okolicy. Z zebranych opinii wynika, że uczniowie szkół usytuowanych w bardziej peryferyjnych gospodarczo powiatach wskazują na większe znaczenie firm rolniczych oraz obsługi rolnictwa. Poza Koszalinem, gdzie występuje najniższy wskaźnik, w pozostałych rejonach badań jest podobny odsetek opinii respondentów o znaczeniu firm produkcyjnych (w granicach 15-18%). We wszystkich rejonach, zdaniem respondentów, dominują firmy handlowo-usługowe.

Przejdźmy wreszcie do najistotniejszego pytania tej części raportu, pytania o planowane podjęcie pracy po ukończeniu aktualnej szkoły.

Tabela. 13. Zamiar rozpoczęcia pracy po ukończeniu szkoły.

Czy po ukończeniu obecnej szkoły zamierzasz podjąć pracę?	2007 r.		2008 r.		Różnica
	N	[%]	N	[%]	
Tak	664	52,7	675	57,69	+4,99
Jeszcze nie wiem	404	32,0	331	28,29	-3,77
nie	189	15,0	164	14,02	-0,98

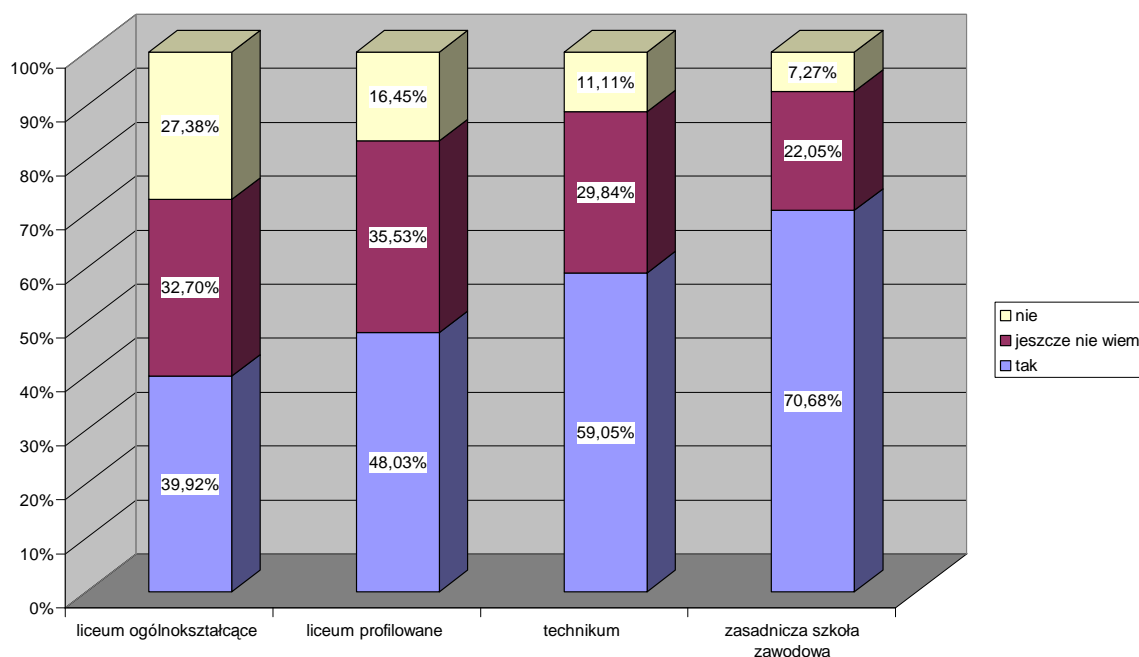
Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 13, w badanym okresie między 2007 a 2008 rokiem, odsetek osób pragnących podjąć pracę po ukończeniu szkoły wzrósł o 5% i wynosi obecnie blisko 58% tegorocznych absolwentów. Tak wysoki wskaźnik chęci podjęcia pracy w kontekście wcześniej wskazywanej gotowości do dalszego kontynuowania nauki (jedynie 8,7% respondentów stwierdziło, że nie będzie uczyć się dalej) świadczyć może o planowanym łączeniu pracy z nauką.

Z porównania zamiaru rozpoczęcia pracy z typem szkoły, do jakiej uczęszczali respondenci wynika, że odsetek osób pragnących podjąć pracę wzrasta wraz z „uzadawieniem” poszczególnych typów szkół. Największy odsetek pragnących podjąć pracę uczęszcza do zasadniczych szkół zawodowych (71%). Mniej więcej po 10% mniejszą chęć do podjęcia pracy deklarują kolejno tegoroczni uczniowie ostatnich klas techników (59%), liceów profilowanych i szkół policealnych (48%) i liceów ogólnokształcących (40%).

Wykres 14. Zamiar rozpoczęcia pracy według typów szkół

Znaczenie wieku, płci, wykształcenia rodziców czy miejsca zamieszkania na deklarowany zamiar podjęcia pracy po ukończeniu szkoły jest minimalny, statystycznie nieistotny.

Znaczne zróżnicowanie opinii wystąpiło w innej kwestii – warunków pracy, czyli formy zatrudnienia, czasu pracy, miejsca oraz wynagrodzenia. Zaczniemy od tego ostatniego.

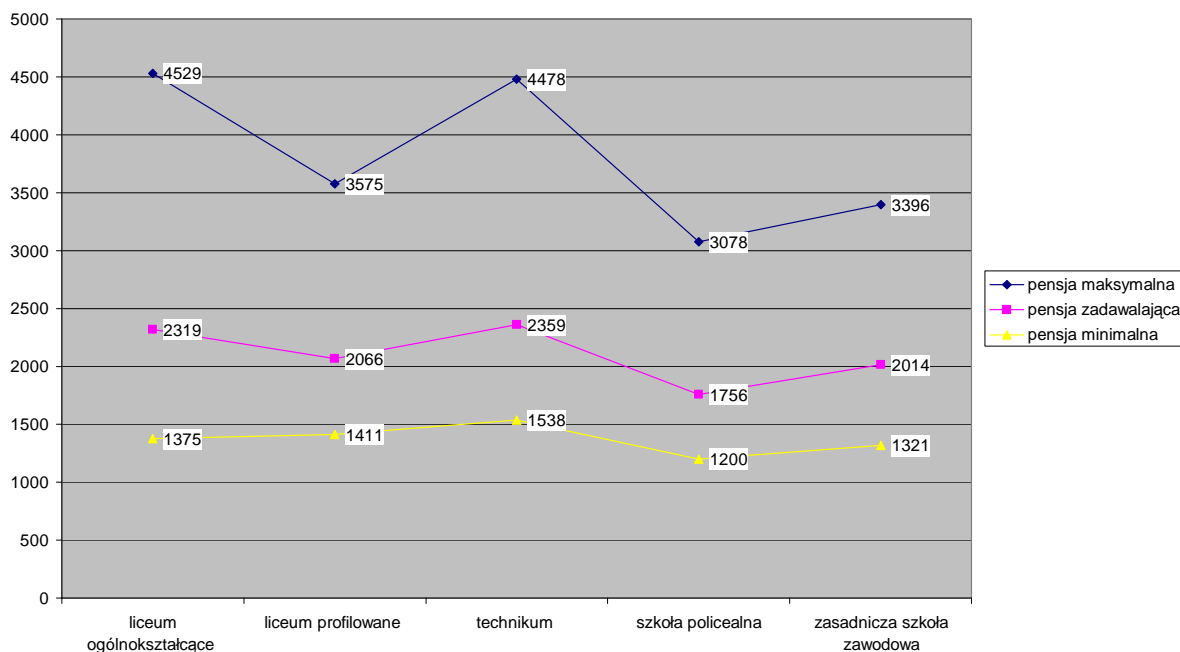
Metodologicznie kwestia wysokości wynagrodzenia jest jednym z najtrudniejszych problemów w jego rzeczywistym oszacowaniu. W praktyce możemy mieć do czynienia z bardzo odmiennymi sytuacjami. Zakres oczekiwań jest wynikiem indywidualnych algorytmów łączących kwestie atrakcyjności środowiska pracy, możliwości indywidualnego rozwoju, wcześniejszych doświadczeń życiowych, potrzeb materialnych oraz wielu innych.

Badani wypowiedzieli się w odniesieniu do trzech różnych płac: minimalnej, za którą zdecydowaliby się pracować na pełnym etacie, pensji zadowalającej oraz pensji, którą określić mogą jako zaskakująco wysoką.

Podobnie, jak w badaniach z 2007 roku z analizy odrzucono te wskazania uczniów odnośnie płac, które nie spełniały założenia o relacjach pomiędzy wyróżnionymi płacami: płaca minimalna < płacy zadowalającej < płacy maksymalnej. Założenie to pozwala na

wyeliminowanie sytuacji, w której wynagrodzenie minimalne byłoby wyższe od maksymalnego, a to ostatnie niższe od zadowalającego.

Wykres 15. Oczekiwania finansowe uczniów według typów szkół

Najbardziej rozbudzone ambicje płacowe mają uczniowie liceów ogólnokształcących oraz techników. Jak pamiętamy, uczniowie tych dwóch różnych rodzajów szkół mieli odmienne plany edukacyjne związane ze studiami. O ile licealiści preferowali studia w trybie dziennym, to uczniowie techników opowiadali się za dalszą nauką w trybie zaocznym. Z zestawienia wyraźnie widzimy, iż uczniowie techników mają najwyższe aspiracje płacowe odnośnie płacy minimalnej oraz zadowalającej. Taka sytuacja (tabela 14) występowała zresztą także w 2007 roku. Podobnie, jak w bieżącym roku, najwyższe płace maksymalne wskazywali licealiści, zaś najwyższe płace zadowalające i minimalne wskazywali uczniowie techników.

Stosunkowo najskromniejsze oczekiwania mieli uczniowie szkół policealnych. We wszystkich trzech wymiarach oceny płacy ich propozycje były o najniższym nominale. Wartości te odpowiednio wynosiły 1200, 1755 i 3078 złotych. Jest to istotna różnica w

stosunku do ubiegłego roku, gdzie najniższe oczekiwania płacowe wykazywali uczniowie zasadniczych szkół zawodowych.

Tabela 14. Oczekiwane wynagrodzenie według uczniów w 2007 i 2008 roku.

Typ szkoły	pensja maksymalna		pensja zadowalająca		pensja minimalna	
	2007 rok	2008 rok	2007 rok	2008 rok	2007 rok	2008 rok
liceum ogólnokształcące	3970	4529	1977	2319	1281	1375
liceum profilowane	3819	3575	1841	2066	1185	1411
technikum	3819	4478	1985	2359	1301	1538
szkoła policealna	3228	3078	1755	1756	1226	1200
zasadnicza szkoła zawodowa	3140	3396	1751	2014	1177	1321

Uwaga: Średnie nie obejmują wartości maksymalnych i minimalnych (500 zł < x_i < 9000 zł).

Opinie uczniów szkół policealnych mogą wynikać z ich realnej oceny sytuacji. Jako absolwenci szkół ponadgimnazjalnych na pewno rozpatrywali możliwość podjęcia pracy. W większości zetknęli się już z oczekiwaniami i oferowanymi przez pracodawców możliwościami płacowymi. Zwykle – z drugiej strony - nie zostali przyjęci lub nie ubiegali się o przyjęcie na studia. Ich pozycję na rynku pracy można więc uznać za najtrudniejszą. Nie dysponują bowiem praktycznymi umiejętnościami absolwentów zawodowych szkół zasadniczych, czy też wiedzą fachową absolwentów techników.

Z danych prezentowanych w tabeli 14 widzimy, że generalnie w ciągu ostatniego roku znacznie wzrosły aspiracje płacowe uczniów. W tym czasie poprawiła się sytuacja na rynku pracy, a przede wszystkim poprawiła się atmosfera związana z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy. Światowy kryzys nie wpłynął jeszcze na nastroje społeczne, także uczniowie ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych patrzą w przyszłość z dużym optymizmem oczekując wysokiego wynagrodzenia.

W innym ważnym wymiarze pracy, jej czasu, także nastąpiły istotne zmiany. W stosunku do roku 2007, w roku 2008 nastąpił wzrost odsetka osób, które pragną pracować w pełnym wymiarze ustawowego czasu pracy. W bieżącym roku w pełnym wymiarze pracy chciałoby pracować ponad 63% badanych. Oznacza to wzrost o blisko 9% w stosunku do roku ubiegłego. Nieznacznie – w granicach błędu statystycznego – wzrosła liczba osób niezdecydowanych, o 1,6 %.

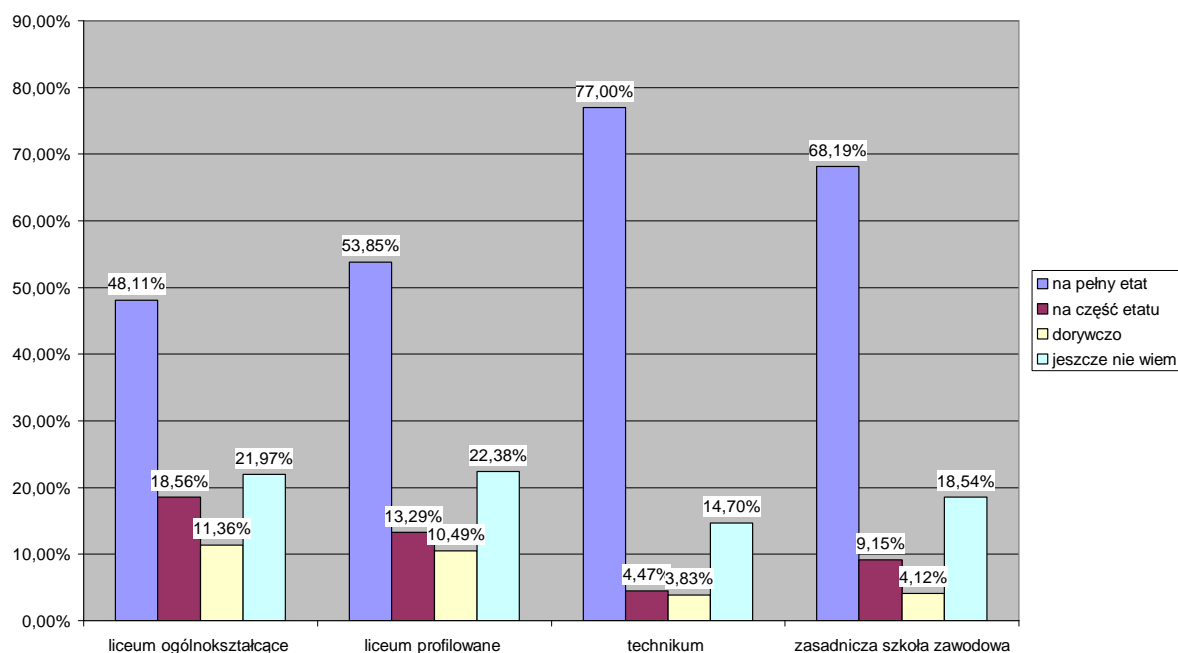
Tabela 15. Preferowany czas pracy w 2007 i 2008 roku.

W jakim wymiarze godzin chciałbyś(abyś) pracować?	2007 r.	2008 r.	[w %] 2007 r.	[w %] 2008 r.	Różnica
na pełny etat	670	749	54,6	63,42	+8,82
na część etatu	248	124	20,21	10,5	-9,71
dorywczo	103	76	8,39	6,44	-1,95
jeszcze nie wiem	206	217	16,79	18,37	+1,58

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Zmiany w stosunku do ubiegłego roku wynikają głównie ze struktury próby badawczej, w której bardzo liczne są kategorie respondentów uczących się w szkołach zawodowych (80% ogółu badanych). Bowiem właśnie uczniowie techników i zasadniczych szkół zawodowych zdecydowanie najliczniej pragną podjąć pracę w pełnym etacie (wykres 16).

Wykres 16. Deklarowany czas pracy

Kolejną kwestią podjętą w badaniach są preferencje badanych w odniesieniu do miejsca zatrudnienia. W tym wypadku chodzi o sektor i relacje własnościowe w firmie – wybór pomiędzy firmą prywatną, państwową oraz prowadzeniem własnej firmy.

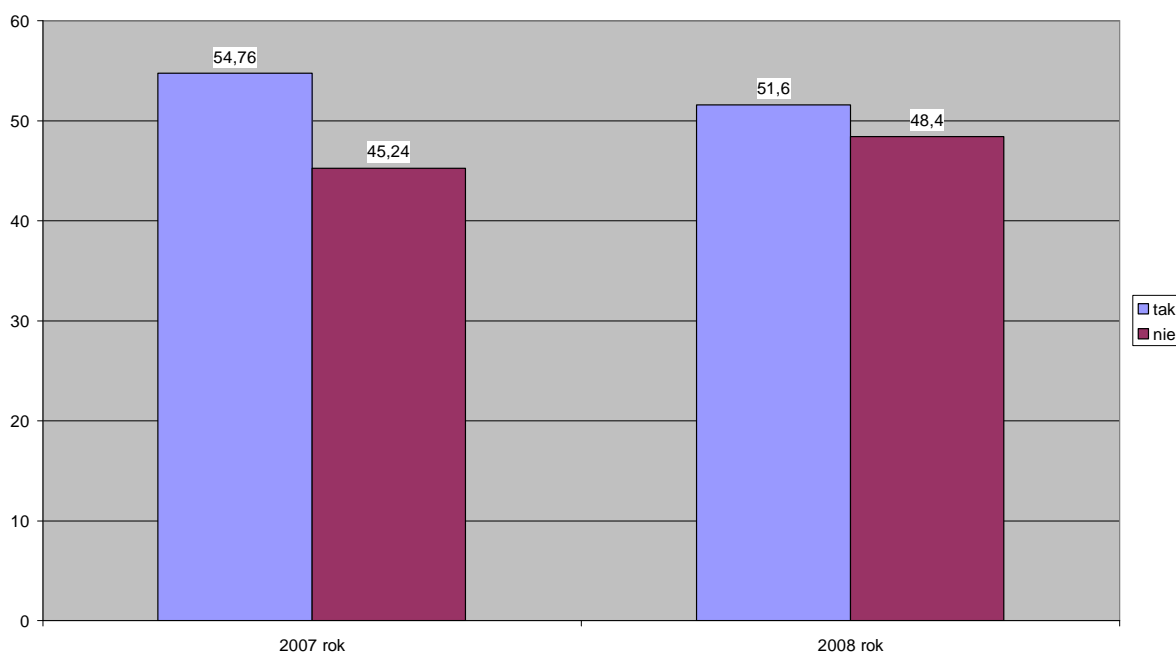
Tabela 16. Preferowane miejsce zatrudnienia

Gdzie najchętniej podjąłbyś/podjęłabyś pracę?	2007 r.	2008 r.	[w %] 2007 r.	[w %] 2008 r.	Różnica
w zakładzie państwowym	329	279	26,24%	24,18%	-2,1%
w firmie prywatnej	610	570	48,64%	49,39%	+0,8%
chciałbym(abym) prowadzić działalność na własny rachunek	315	305	25,12%	26,43%	+1,3%

Uwaga: W tabeli nie uwzględniono braków odpowiedzi.

Preferencje odnośnie miejsca pracy w stosunku do ubiegłego roku nie zmieniły się znacząco. Występujące różnice można wręcz przyjąć jako występujące w granicach błędu statystycznego. Nadal preferowanym miejscem pracy jest firma prywatna – blisko połowa badanych wskazała na takie miejsce pracy. Natomiast firma państwowa jest przez badanych traktowana jako równie atrakcyjna, jak działalność prowadzona na własny rachunek. Za takimi rozwiązaniami opowiada się po ¼ badanych.

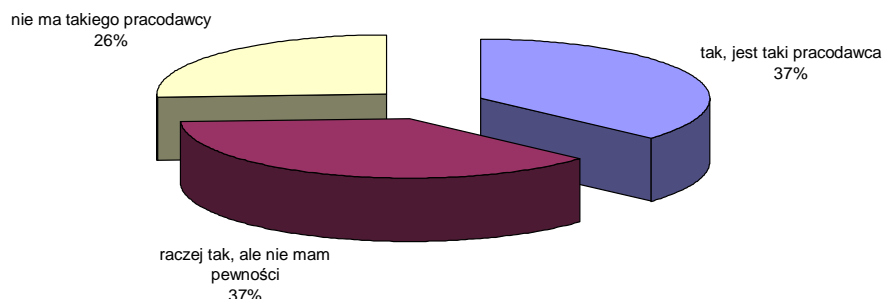
Wykres 17. Czy możesz liczyć na pracę u rodziny lub znajomych?

O możliwościach znalezienie pracy często decydują rodzinne koligacje i znajomości. W badaniach wprost zapytano to możliwość zatrudnienia przez rodzinę lub znajomych. Uzyskane odpowiedzi nie różnią się znacząco od ubiegłorocznych. Większość badanych potwierdza taką możliwość, choć jest ich o 3% mniej niż przed rokiem. Interpretacja występującej tendencji jest trudna. Z jednej strony ograniczenie rodzinnych koligacji jest korzystne, z drugiej zaś taka ewentualność oznacza pewną ostateczną możliwość. Jej ograniczenie może świadczyć o trudniejszej sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Kolejne pytanie badawcze dotyczyło możliwości znalezienie pracy u lokalnego pracodawcy. Sytuacja w tym względzie zdaje się być znacząco lepsza niż w roku 2007. Obecnie aż 74% badanych uważa, że taki pracodawca – z mniejszym lub większym prawdopodobieństwem znajduje się na terenie powiatu.

Wykres 18. Czy istnieje w miejscu Twojego zamieszkania (w Twoim powiecie) pracodawca, który Cię zatrudni?

Poziom przekonania o występowaniu takiego pracodawcy jest zróżnicowany rejonem badania. Tak więc, najwyższy wskaźnik odnosi się do Szczecina, gdzie 42,3% badanych stwierdziło, że potrafi wskazać takiego pracodawcę (łącznie z wypowiedziami „raczej tak” pozytywnych wskazań było 78%. Niższy wskaźnik występował w Koszalinie – 37%, jeszcze

niższy w powiatach o średnim poziomie możliwości rozwojowych (Stargard, Kołobrzeg, Szczecinek i Wałcz) – 34,3%, a najniższy w pozostałych powiatach województwa – 32%.

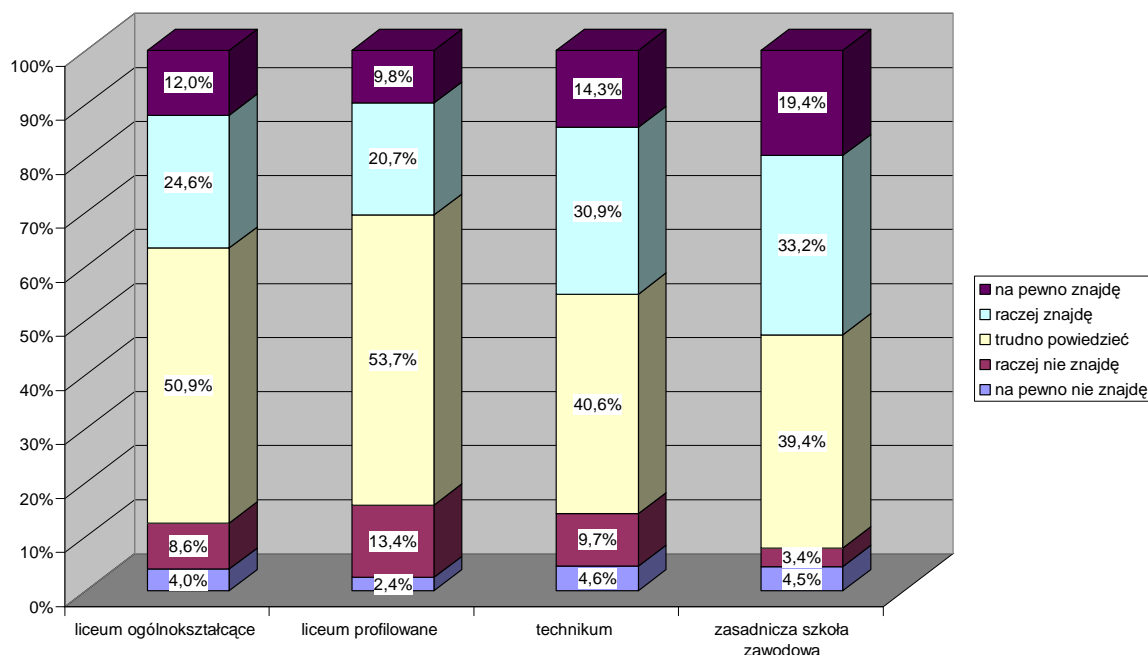
Zdecydowana większość badanych uczniów kształci się w kierunkach zawodowych (80% respondentów). Niezwykle ważne jest więc sprawdzenie, na ile uczniowie ostatnich klas tych szkół widzą możliwości zatrudnienia zgodnie z wyuczonym zawodem.

Tabela 17. Ocena możliwości znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie w 2007 i 2008 roku

Jeśli tak, to jak oceniasz szanse na znalezienie pracy w zawodzie?	2007 rok	2008 rok	Różnica
na pewno nie znajdę	1,67%	4,29%	+2,62%
raczej nie znajdę	4,44%	6,94%	+2,50%
trudno powiedzieć	47,06%	44,01%	-3,05%
raczej znajdę	33,10%	29,26%	-3,84%
na pewno znajdę	13,73%	15,51%	+1,78%

Uwaga: W tabeli nie zawarto braków odpowiedzi.

Wykres 19. Ocena szans znalezienia pracy w zawodzie według typów szkół [2008]

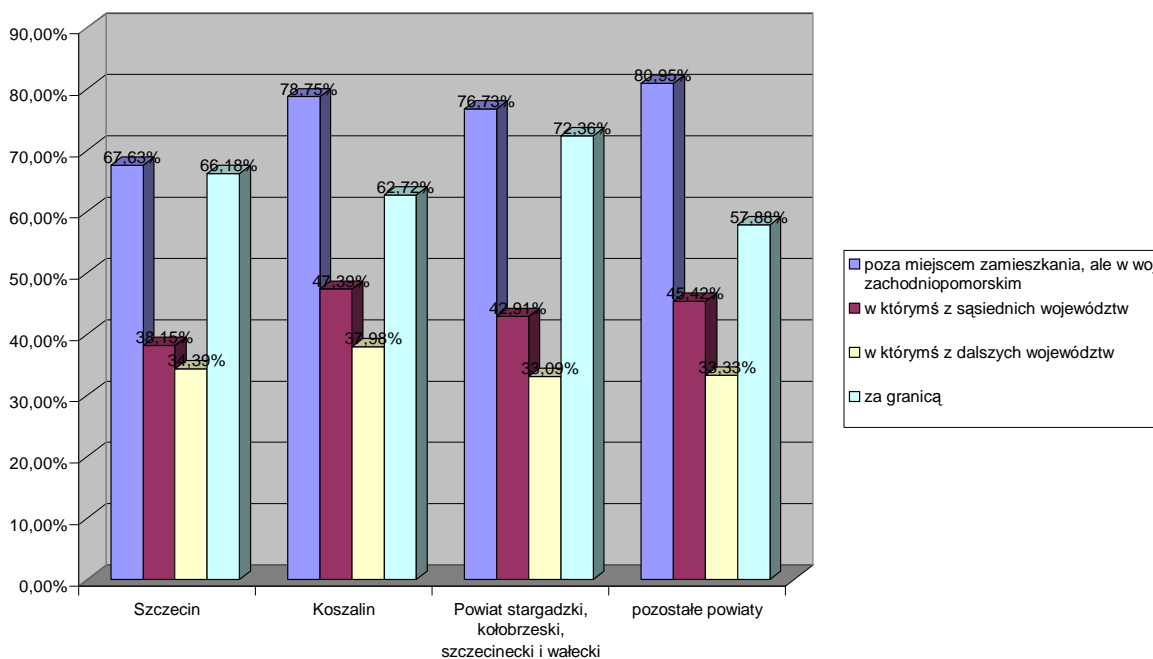
W relacji do poprzedniego roku wystąpił wzrost odsetka osób przekonanych o możliwościach zatrudnienia w zawodzie o blisko 4%. Jednocześnie wzrosła też liczba osób przekonanych o braku możliwości zatrudnienia. Łącznie osób, które są przekonane lub raczej

nie wierzą w możliwość zatrudnienia w zawodzie jest ponad 11%, czyli o ponad 5% więcej, niż w roku ubiegłym.

Łącznie 57,1% respondentów (674 osób) pragnie znaleźć pracę w swoim zawodzie, ale z tej liczby jedynie 17% jest przekonanych, że znajdzie pracę w wyuczonym zawodzie. Przekonanie takie w największym stopniu posiadają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych i techników – odpowiednio 42 i 25% przebadanych uczniów tych szkół.

Wreszcie ostatnia kwestia dotycząca warunków pracy odnosiła się do miejsca pracy. W 2007 roku bliskość miejsca pracy od miejsca zamieszkania była jedną z podstawowych kwestii poruszanych przez respondentów.

Wykres 20. Gotowość podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania

W badaniach z 2008 roku gotowość respondentów do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania była bardzo wysoka. Preferowanymi kierunkami potencjalnych przemieszczeń były dwa zupełnie odmienne lokalizacje. Badani w największym stopniu preferowali bowiem podjęcie pracy w perspektywie bardzo bliskiej oraz bardzo odległej. Dominującymi miejscami (geograficznie) pracy były stąd inne powiaty w obrębie województwa zachodniopomorskiego oraz zagranica. Co ciekawe, najwyższą gotowość do wyjazdu w

obrębie województwa wyrażali mieszkańcy powiatów peryferyjnych. Najprawdopodobniej oznaczało to przemieszczenie do ośrodków rozwojowych, takich jak Szczecin, Stargard, Świnoujście czy Kołobrzeg. Natomiast gotowość do wyjazdu za granicę w największym stopniu wyrażali mieszkańcy powiatów o średnich możliwościach rozwojowych (Stargard, Kołobrzeg, Szczecinek, Wałcz), a także mieszkańcy Szczecina. Efektem takich preferencji może być drenaż osób rokujących największe możliwości rozwojowe. Pośrednio jest to także wskaźnik wiary we własne możliwości, które skutkuje gotowością migracyjną oraz rzeczywistymi wyjazdami.

Młodzi ludzie kończący swą szkołę mają pewne wyobrażenia odnośnie sposobów poszukiwania pracy. Respondenci wyrazili w tej sprawie swoje opinie, które prezentujemy w tabeli nr 18.

Tabela 18. Ocena skuteczności metod poszukiwania pracy.

Którą z poniższych metod uważasz za najskuteczniejszą w poszukiwaniu pracy?	2007 r.	2008 r.	[w %] 2007 r.	[w %] 2008 r.	Różnica
składanie ofert osobiście w firmach	604	656	48,44%	56,21%	+7,77%
poprzez rodzinę i znajomych	332	238	26,62%	20,39%	-6,23%
poprzez ogłoszenia w gazecie	53	61	4,25%	5,23%	+0,98%
poprzez Internet	109	123	8,74%	10,54%	+1,80%
w Urzędzie Pracy	104	64	8,34%	5,48%	-2,86%
w biurze pośrednictwa pracy	34	15	2,73%	1,29%	-1,44%
w inny sposób	11	10	0,88%	0,86%	-0,02%

Uwaga: W tabeli nie uwzględniono braków odpowiedzi.

Najliczniej optują za osobistym składaniem ofert w firmach. Uważa tak ponad połowa badanych – 56%. Stanowi to blisko 8% wzrost w stosunku do 2007 roku. Hierarchia preferowanych metod poszukiwania pracy jednak nie zmieniła się. Na drugim miejscu w tej swoistej hierarchii znajdują się możliwości rodzinne oraz znajomości (20%), a na kolejnych Internet (10,5%), Urząd Pracy (5,5%) oraz ogłoszenia prasowe (5,4%). Na samym końcu znalazły się dwie ostatnie możliwości: biuro pośrednictwa pracy (2,7%) oraz inny, bardzo zróżnicowany sposób (blisko 1%).

Po raz kolejny odnotowaliśmy spadek znaczenia rodziny i znajomych w poszukiwaniu miejsca pracy. Wpływ rodziny na zatrudnienie jest dobrym wskaźnikiem profesjonalizacji i impersonalności w stosunkach pracy. Uzyskany wskaźnik oznacza zmniejszenie się

znaczenia pokrewieństwa w relacjach zatrudnienia i jego wartość jest przejawem pozytywnego procesu.

Swoistym podsumowaniem oczekiwań tegorocznych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych może być problem wykorzystywania formalnie powołanych instytucji doradczych. Szczególnie interesująca jest częstość korzystania przez uczniów z pomocy tych instytucji. Pośrednio jest ona oceną skuteczności działania tych instytucji.

Respondenci poproszeni zostali o wskazanie jakiegokolwiek kontaktu z trzema rodzajami doradców zawodowych: szkolnego doradcy zawodowego, doradcy z powiatowego urzędu pracy oraz doradcy szkolnej poradni psychologicznej.

Tabela 19. Poziom korzystania z pomocy instytucji doradczych

Czy korzystałeś(aś) z pomocy jakichś doradców pomagających w poszukiwaniu pracy?	2007 r.		2008 r.		Różnica
	N	[%]	N	[%]	
szkolny doradca zawodowy	113	8,97%	135	12,16%	+3,19%
doradca Powiatowego Urzędu Pracy	104	8,25%	118	10,86%	+2,61%
doradca szkolnej poradni psychologicznej	20	1,59%	60	5,61%	+4,02%

Uwaga: W zestawieniu nie uwzględniono braków danych.

We wszystkich wskazanych rodzajach kontaktów doradczych nastąpił ich wzrost. Wyniósł on od 2,6% w przypadku doradców pracujących w PUP-ach do 4% w przypadku kontaktu z doradcą szkolne poradni psychologicznej. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że najwyższy wskaźnik dostępności/kontaktu wynosił zaledwie 12 %. Oznacza to, że najwyżej co ósmy uczeń kończący szkołę na poziomie ponadgimnazjalnym miał jakikolwiek kontakt z doradcą zawodowym.

3. Ocena własnej sytuacji na rynku pracy

Ostateczna ocena szans zawodowych ucznia ostatniej klasy szkoły ponadgimnazjalnej jest wypadkową wielu czynników. W literaturze socjologicznej zwraca się zwłaszcza uwagę na wpływ rodziny i całego środowiska wychowawczo-socjalizującego. Model socjalizacyjny – w dużym uproszczeniu – zakłada decydujący wpływ środowiska wychowawczego na osiągnięcia jednostki. Ma być to mechanizm w rodzaju samospełniającego się proroctwa: to

już rodzice poprzez oddziaływanie na dziecko kreują potrzebę jego osiągnięć, oczekiwany standard materialny oraz – wreszcie – wykonywane zajęcie.

W rzeczywistości jednak ten determinizm nie sprawdza się. Badania empiryczne, także tutaj prezentowane, nie potwierdzają takiej zależności. System przyjętej oceny indywidualnego sukcesu zawodowego jest jednym z kryteriów wyznaczających przyjmowane zachowania, także te związane z podjęciem i wykonywaniem pracy.

Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego bardzo jednoznacznie określili wyznaczniki sukcesu zawodowego. Zaprezentowano je w kontekście roku 2007 w poniższej tabeli.

Tabela 20. Sukces zawodowy w opiniach uczniów szkół ponadgimnazjalnych w 2007 i 2008 roku.

Zdobycie, której z poniższych rzeczy w największym stopniu decyduje o odniesieniu sukcesu zawodowego?	2007 r.		2008 r.	
	N	[%]	N	[%]
satysfakcjonująca praca	642	43,97%	559	47,01%
wysokie zarobki	704	48,22%	710	33,50%
wyższe wykształcenie	288	19,73%	243	8,80%
wykształcenie zgodne z własnymi zainteresowaniami	268	18,36%	210	5,64%
posiadanie własnej firmy	274	18,77%	207	4,02%
możliwość ciągłego rozwoju zawodowego	265	18,15%	247	1,03%

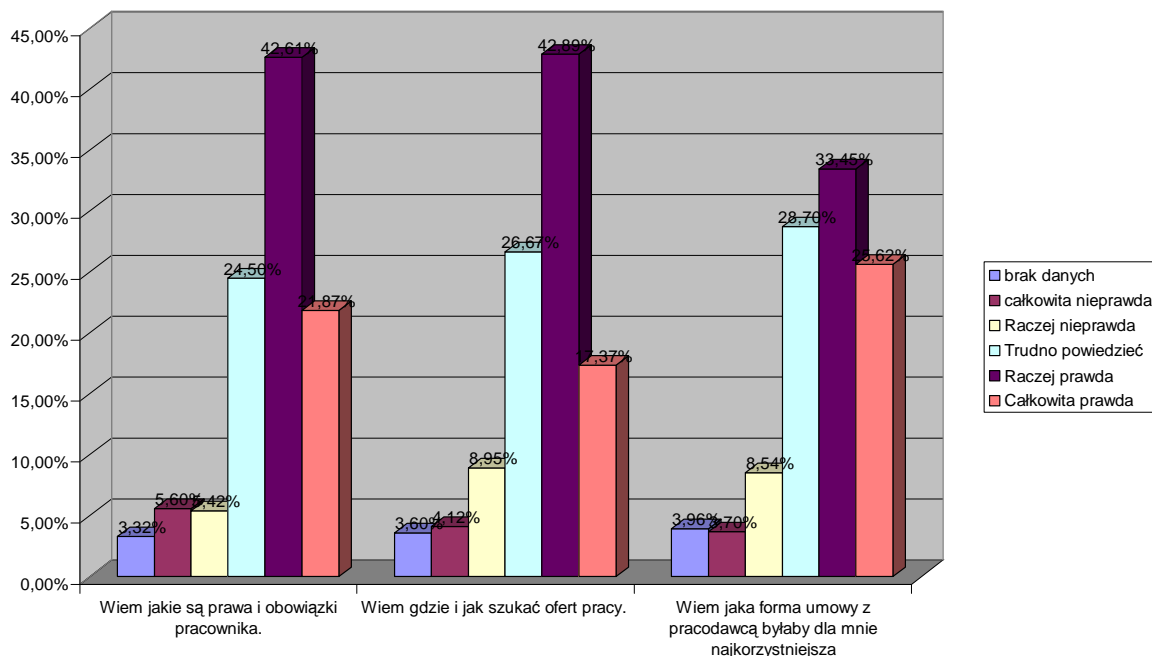
Uwaga: W tabeli nie zawarto braków danych. Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi. Odsetki nie sumują się do 100%.

Zmiany w hierarchii uznawanych wartości dotyczą jedynie par związanych ze sobą pod względem bliskości wartości. Miejsce wysokich zarobków, najważniejszej wartości w 2007 roku, zajęła satysfakcjonująca praca. Tym samym zdeklasowała ona „wysokie zarobki”, lidera rankingu z 2007 roku. Na kolejnych miejscach „uplasowały” się pozostałe wartości: „wyższe wykształcenie” [9%], „wykształcenie zgodne z własnymi zainteresowaniami” [5,6%], „posiadanie własnej firmy” [4%] oraz „możliwość ciągłego rozwoju zawodowego” [1%]³.

³ W badaniach z 2008 roku ograniczono możliwość odpowiedzi na to pytanie do jednej, a nie dowolnej liczby odpowiedzi. W rezultacie odstępstwa pomiędzy liczbą wskazań w 2007 i 2008 roku jest znaczna. Nie wpływa to jednak na ostateczny tok analizy oraz występującą hierarchię.

Przekonanie o kompetencjach kandydatów do podjęcia pracy o odpowiednich kwalifikacjach jest bardzo wysokie.

Wykres 21. Przekonania i wiedza badanych o mechanizmach rynku pracy

Badani oceniali swoje umiejętności wysoko. Ponad 40% badanych potwierdziło swoje kompetencje w odniesieniu do własnych praw i obowiązków, a także umiejętności poszukiwania ofert pracy. Wiedza na temat form umowy z pracodawcą jest na niższym poziomie niż wskazane wcześniej kryteria. W tym wypadku, prawie 34% badanych zna i potrafi zastosować odpowiednią formę umowy z pracodawcą. Pamiętać jednak musimy, że wskazane przez respondentów odpowiedzi są ich deklaracjami, a nie stanem rzeczywistym ich wiedzy.

Bardzo interesującą kwestią jest określenie umiejętności językowych badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Pytanie zawarte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło praktycznych, a zarazem podstawowych umiejętności przeprowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej związanej z podjęciem nowego zatrudnienia.

Poziom deklarowanych umiejętności językowych wyraźnie zróżnicowany jest typem szkoły, do której uczęszczają przyszli absolwenci szkół ponadgimnazjalnych. Ogólny poziom umiejętności możemy zaobserwować w zestawieniu zawartym w tabeli 21.

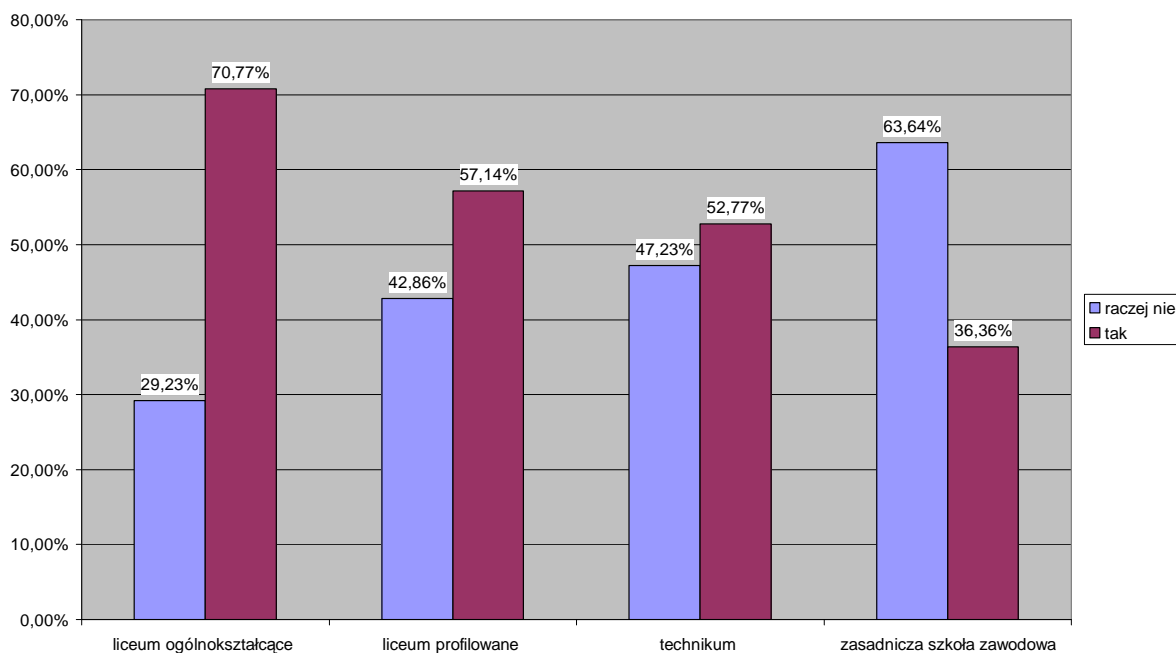
Tabela 21. Deklarowane możliwości komunikacji w języku obcym w 2007 i 2008 roku.

Czy mógłbyś w miarę swobodnie porozmawiać z pracodawcą o podjęciu pracy?	2007		2008		Różnica
	N	[%]	N	[%]	
raczej nie	507	41,83%	539	48,56%	6,73%
tak	705	58,17%	571	51,44%	-6,73%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Z zaprezentowanego zestawienia możemy zauważyć, że poziom kompetencji językowych jest w bieżącym roku niższy niż w roku poprzednim o blisko 7%. Wcześniej wskazane uzależnienie kompetencji językowych typem szkół, do których uczęszczają badani respondenci zobrazowano na wykresie 22.

Wykres 22. Umiejętności porozumienia się w języku obcym z pracodawcą

Umiejętności komunikacji w obcych językach są najwyższe wśród licealistów, a najniższe wśród uczniów szkół zasadniczych zawodowych. Deklarowane umiejętności porozumienia się z potencjalnym pracodawcą są wprost proporcjonalne do zakresu wymagań

oczekiwanych umiejętności absolwenta gimnazjum. Deklarowane umiejętności językowe odpowiadają więc poziomowi umiejętności wyniesionych z gimnazjum. Oznacza to, że najwyższą kompetencję w komunikowaniu się w językach obcych będą posiadali licealiści, a następnie uczniowie techników, a dopiero na końcu uczniowie zasadniczych szkół zawodowych. Wynika to z przeprowadzonych kryteriów selekcyjnych, a wreszcie – planów zajęć, w których obciążenie nauką językami obcymi jest większe w szkołach licealnych, niż w zawodowych.

Umiejętność stosowania nowoczesnych technik komunikacji znacząco podnosi konkurencyjność na rynku pracy. Można nawet powiedzieć, że indywidualna umiejętność posługiwania się nowoczesnymi urządzeniami i sposobami komunikacji określa istotną przewagę nad innymi uczestnikami rynku pracy. Z tego względu, podobnie jak w ubiegłym roku, respondentom zadano pytanie na temat stosowania technik komunikacji informatycznych. Odpowiednie zestawienie zawarto w tabeli 22.

Tabela 22. Częstość korzystania z nowoczesnych urządzeń i środków komunikacji

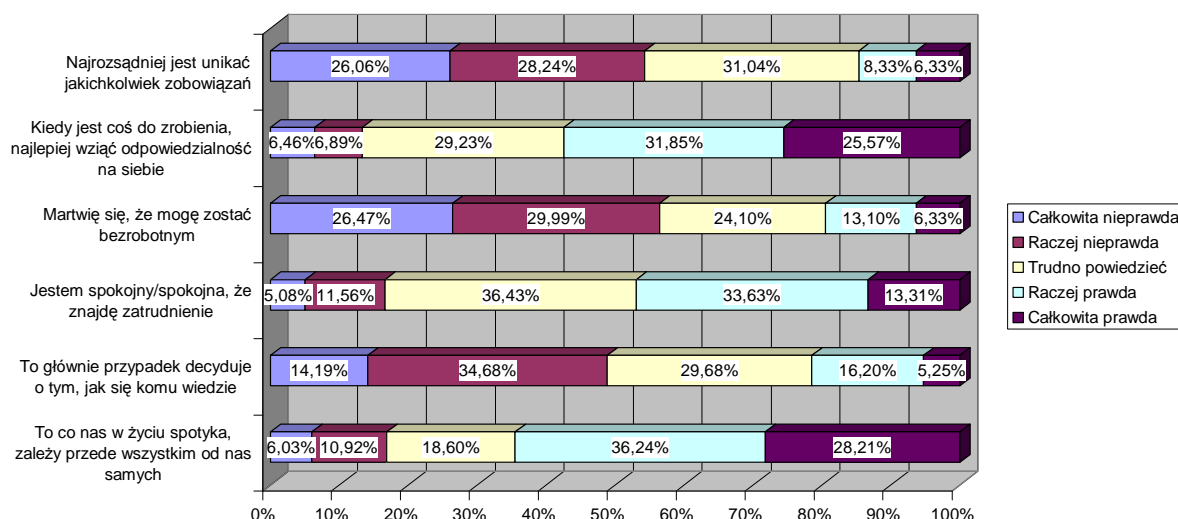
Jak często korzystasz z wymienionych poniżej nowoczesnych urządzeń technicznych i środków komunikacji?	Komputer	Internet kablowy	Internet bezprzewodowy	Telefon komórkowy	Komunikator internetowy (np. GaduGadu, Skype)
Codziennie	77,90%	59,78%	29,01%	94,88%	63,34%
Klika razy w tygodniu	15,51%	14,90%	10,69%	2,86%	14,64%
Przynajmniej raz w miesiącu	2,08%	4,49%	6,93%	0,87%	3,21%
Bardzo rzadko	3,03%	5,92%	14,85%	0,43%	6,76%
Nie korzystam	1,47%	14,90%	38,51%	0,95%	12,05%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Z przedstawionego zestawienia wynika, iż najwyższy wskaźnik codziennego stosowania urządzenia wspomagającego komunikację odnosi się do telefonu komórkowego. Urządzeniem tym posługuje się 95% badanych uczniów. Mniej osób posługuje się codziennie komputerem (78%), a także kablowym Internetem (60%) i internetowymi komunikatorami (63,4%). Najmniej dostępnym udogodnionym komunikacyjnym jest Internet bezprzewodowy, którym posługuje się codziennie poniżej 30% badanych.

Już ostatnią kwestią podejmowaną w prezentowanych badaniach jest przekonanie badanych o wpływie określonych przekonań na ich los. Przekonania te rozpatrywane były w obrębie sześciu poniższych stwierdzeń: 1) jestem spokojny, że znajdę zatrudnienie; 2) nie martwię się, że mogę zostać bezrobotnym; 3) to głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie; 4) najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań; 5) to co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych; 6) kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie.

Wykres 23. Poziom akceptacji twierdzeń nt. pewności zatrudnienia i indeterminizmu

Prezentowane powyżej twierdzenia były w 2007 roku poddane analizie korelacyjnej, która wykazała ich duże znaczenie w wyjaśnianiu zróżnicowania w układzie przestrzennym⁴.

Z przedstawionego na wykresie 23 możemy zauważyć, że najwyższą akceptację wśród badanych znalazły dwa twierdzenia dotyczące ich odpowiedzialności za własne działania. Są to następujące stwierdzenia: „to co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych” oraz „kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie”. W

⁴ Analizy takiej nie przeprowadzono w 2008 roku ze względu na brak odpowiednich informacji metodologicznych.

obu przypadkach poziom akceptacji stwierdzeń jest powyżej 55% (określenia „całkowita prawda” oraz „raczej prawda”).

Przeprowadzona analiza korelacyjna nie wykazała ważniejszych merytorycznie zależności między wyróżnionymi twierdzeniami indeterminizmu i pewności zatrudnienia a cechami społeczno-demograficznymi respondentów oraz ich poglądami na temat dalszej edukacji czy pracy.

III. Weryfikacja hipotez badawczych

Postawione hipotezy badawczej będą weryfikowane statystycznie przy użyciu wskaźnika kontyngencji C Pearsona oraz wskaźnika zbieżności d Hellwiga. Pierwszy z wymienionych współczynników obliczany jest na podstawie współczynnika niezależności χ^2 . Współczynnik ten obliczany jest jako podniesiona do kwadratu różnica pomiędzy wartością teoretyczną a empiryczną. Wartość teoretyczna odpowiada sytuacji „niezależności”, tj. braku wzajemnego wpływu dwóch zmiennych na siebie – braku wzajemnego zróżnicowania. Współczynnik Hellwiga oparty jest na podobnym do χ^2 rachunku biorącym pod uwagę sumy brzegowe i ich wzajemne relacje. Zasadniczą różnicą jest zróżnicowany wpływ wielkości odchyłeń na wynik końcowy współczynników. Ich łączne zastosowanie pozwala na wzajemną weryfikowalność. Ogranicza to możliwość wystąpienia przypadkowego efektu współzależności.

W interpretacji wyników należy pamiętać, iż wszystkie zmienne w badaniach są wyrażone w skali nominalnej (z wyjątkiem oczekiwanych pensji oraz wieku badanych). Stwarza to określone ograniczenia w interpretacji zebranego materiału. Wspomniane współczynniki kontyngencji przyjmują więc jedynie wartości dodatnie. Nie mówią tym samym o kierunku zależności (wprost czy odwrotnie proporcjonalność), a jedynie o sile wzajemnego oddziaływania pary zmiennych. W przyjętych modelach eksplanacyjnych formalnie nie ma więc różnicy pomiędzy zmiennymi zależnymi i niezależnymi. Są one względem siebie w takiej samej sytuacji, a ich wskazana rola w zależności ma jedynie charakter umowny.

W zamieszczonej poniżej tabeli korelacyjnej decyzję o przyjęciu hipotezy badawczej podejmowano w sytuacji, kiedy oba współczynniki przekraczały wartość 0,3.

Tabela 23. Weryfikacja hipotez badawczych

L.p.	Treść hipotezy	Analizowane związki (numery pytań)		Zmienne w pliku danych		Wskaźniki statystyczne		Decyzja
		zależna	niezależna	Z	NZ	χ^2	d Hellwiga	
I.	Zainteresowanie uczniów sytuacją na lokalnym rynku pracy jest uwarunkowane sytuacją zawodową rodziców. Większe zainteresowanie sytuacją na lokalnym rynku pracy wykazuje młodzież pochodząca z rodzin o nieustabilizowanej sytuacji zawodowej.	7	M5.1	26	77	0.227	0.140	Odrzucone
		7.1	M5.2	26	78	0.223	0.126	
				27	77	0.208	0.186	
				27	78	0.267	0.193	
II.	Uczniowie wywodzący się z rodzin inteligenckich w większym stopniu interesują się sytuacją na lokalnym rynku edukacyjnym niż uczniowie wywodzący się z rodzin robotniczych i chłopskich.	7	M4.1	26	75	0.269	0.185	Odrzucone
		7.1	M4.2	26	76	0.270	0.151	
				27	75	0.198	0.140	
				27	76	0.209	0.135	
III.	Uczniowie liceów ogólnokształcących w większym stopniu niż uczniowie zasadniczych szkół zawodowych oraz szkół policealnych posiadają sprecyzowaną ścieżkę kontynuacji nauki.	7	M3	26	74	0.333	0.238	Odrzucone
		7.1		27	74	0.329	0.230	
IV.	Decydującym motywem wyboru przyszłej uczelni lub miejsca pracy jest bliskość od miejsca zamieszkania.	3.1	4	14	15	0.259	0.249	Odrzucona ze względów formalnych ⁵
		8	5	14	16	0.361	0.323	
			10	14	17	0.435	0.371	
				14	18	0.363	0.320	
				14	19	0.407	0.346	

⁵ Zmienne korelują „brakami danych”.

		Analizowane związki (numery pytań)		Zmienne w pliku danych		Wskaźniki statystyczne		
				14	20	0.345	0.325	
				14	34	0.208	0.084	
				14	35	0.392	0.216	
				14	36	0.407	0.233	
				14	37	0.301	0.138	
				28	15	0.182	0.133	
				28	16	0.257	0.199	
				28	17	0.298	0.195	
				28	18	0.265	0.167	
				28	19	0.282	0.181	
				28	20	0.326	0.216	
				28	34	0.132	0.044	
				28	35	0.255	0.122	
				28	36	0.250	0.122	
				28	37	0.246	0.088	
V.	W wyborze przyszłego kierunku i uczelni wyższej uczniowie biorą pod uwagę przede wszystkim wysokie zarobki związane z przyszłym zawodem.	6	15	25	18	0.304	0.468	Odrzucona ze względów formalnych ⁶
				25	19	0.375	0.381	
				25	20	0.359	0.815	
VI.	Plany dotyczące przyszłego życia zawodowego koncentrują się wokół możliwości zatrudnienia (łatwości znalezienia pracy w danym zawodzie).	5, 9, 9.1			18-20 32, 33			Odrzucone
VII.	Uczniowie przy podejmowaniu decyzji o	6	11	25	38	0.167	0.081	Odrzucone

⁶ Zmienne korelują „brakami danych”.

		Analizowane związki (numery pytań)		Zmienne w pliku danych		Wskaźniki statystyczne		
	wyborze kierunku uczelni wyższej oczekują informacji o perspektywach przyszłego zatrudnienia i wysokości zarobków.			25 25	39 40	0.266 0.246	0.219 0.230	
VIII.	Uczniowie szkół policealnych oraz zawodowych częściej biorą udział w zajęciach z doradztwa i poradnictwa zawodowego.	11	M3	38-40	74			
IX.	Uczniowie liceów częściej biorą udział w wolontariacie i innych formach aktywności społecznej.	12 13	M3	41 42	74 74	0.306 0.485	0.222 0.348	Odrzucona Potwierdzona
X.	Uczniowie z mniejszych ośrodków chętniej biorą udział w zajęciach pozaszkolnych niż z ośrodków wielkomiejskich.	13	M6	42	79	0.272	0.097	Odrzucona
XI.	Oczekiwania uczniów wobec przyszłego miejsca pracy i pracodawcy związane są głównie z położeniem w pobliżu miejsca zamieszkania.	5 10	8	18 19 20 34 35 36 37	28 28 28 28 28 28 28	0.265 0.282 0.326 0.132 0.255 0.250 0.246	0.167 0.181 0.216 0.044 0.122 0.122 0.088	Odrzucone
XII.	Dominującym pożądanym sektorem/rodzajem przyszłego miejsca pracy są szeroko rozumiane usługi.	8.2	8	28	30	0.152	0.072	Odrzucona
XIII.	Aspiracje zawodowe młodzieży szkół ponadgimnazjalnych związane z przyszłym wysokim miejscem w strukturze zarządzania (kierowanie innymi ludźmi).	15	5	43 43 43 44 44	18 19 20 18 19	0.351 0.298 0.289 0.263 0.278	0.284 0.280 0.230 0.247 0.353	Odrzucona ze względów formalnych

		Analizowane związki (numery pytań)		Zmienne w pliku danych		Wskaźniki statystyczne		
				44	20	0.385	0.343	
				45	18	0.216	0.137	
				45	19	0.249	0.129	
				45	20	0.276	0.181	
XIV.	Zdaniem uczniów, czynniki gwarantujące sukces życiowy nie są związane z wyuczonym i wykonywanym zawodem.	15	9	32	43	0.262	0.130	Odrzucone
				32	44	0.255	0.108	
				32	45	0.193	0.051	
XV.	Zdaniem badanych uczniów można znaleźć pracę jedynie u znanych pracodawców, stąd do najważniejszych warunków uzyskania zatrudnienia należą znajomości.	25	8.3	31	67	0.219	0.079	Odrzucone
				31	68	0.155	0.046	
				31	69	0.401	0.238	
				31	70	0.319	0.169	
				31	71	0.256	0.088	
				31	72	0.270	0.110	
XVI.	Kontakt bezpośredni jest najskuteczniejszą metodą poszukiwania pracy.	17	8	46	28	0.216	0.126	Odrzucona
XVII	Uczniowie znają w nieznacznym stopniu różne formy podejmowania pracy (w tym elastyczne formy zatrudnienia, migracja zarobkowa).	18	8 M3	47	28	0.208	0.117	Odrzucone
				47	74	0.273	0.186	
				48	28	0.287	0.163	
				48	74	0.237	0.155	
				49	28	0.313	0.193	
				49	74	0.280	0.186	
XVIII.	Znajomość języków obcych wśród uczniów nie pozwala na podjęcie przez nich pracy zagranicą.	19	8	50	28	0.405	0.216	Odrzucona
XIX.	Badani uczniowie gotowi są wyjechać poza miejsce zamieszkania jedynie w wypadku uzyskiwania bardzo wysokich zarobków.	10	15	37	43	0.222	0.066	Odrzucone
				37	44	0.266	0.138	
				37	45	0.223	0.074	

		Analizowane związki (numery pytań)		Zmienne w pliku danych		Wskaźniki statystyczne		
XX.	Badani uczniowie ze środowiska wiejskiego oraz małomiasteczkowego w większym, stopniu korzystają z pomocy finansowej niż z ośrodków wielkomiejskich.	24	M6	66	79	0.255	0.178	Odrzucona
XXI	Częstotliwość korzystania z nowoczesnych środków multimedialnych uzależniona jest typem szkoły. Częściej ze środków multimedialnych korzystają licealiści niż uczniowie pozostałych szkół.	20	M3	74	57	0.306	0.238	Odrzucone
				74	58	0.328	0.238	
				74	59	0.254	0.181	
				74	60	0.125	0.141	
				74	61	0.303	0.235	
XXII.	W przypadku szkół zawodowych ocena praktycznej nauki zawodu jest poniżej przeciętnej.	21.1	M3	63	74	0.322	0.269	Odrzucona
XXIII.	Znaczenie wykształcenia w kontekście możliwości zdobycia pracy jest, zdaniem uczniów, drugoplanowe w stosunku do znajomości i szczęścia.	9	25.3	32	69	0.243	0.096	Odrzucona
XXIV.	Relacje z nauczycielami wynikają z oceny merytorycznej i kwalifikacji. Im ważniejszy zdaniem uczniów przedmiot oraz wyższe kwalifikacje nauczyciela, tym lepsze relacje.	23	M3	65	74	0.270	0.208	Odrzucona

Przeprowadzona analiza kontyngencji wskazuje na potwierdzenie tylko jednej hipotezy cząstkowej o treści „uczniowie liceów częściej biorą udział w wolontariacie i innych formach aktywności społecznej”. Potwierdzenie uzyskało tylko stwierdzenie, iż licealiści wykazują wyższe uczestnictwo w kursach.

Tabela 24. Zróżnicowanie uczestnictwa w kursach według miejsca edukacji

Opis kategorii	liceum ogólnokształcące	liceum profilowane	technikum	szkoła policealna	zasadnicza szkoła zawodowa	Razem
tak	171	59	138	2	117	487
[% wg całości]	14.93	5.15	12.05	0.17	10.22	42.53
nie	92	83	167	7	309	658
[% wg całości]	8.03	7.25	14.59	0.61	26.99	57.47
Razem	263	142	305	9	426	1145
[% wg całości]	22.97	12.40	26.64	0.79	37.21	100.00

d-Hellwiga = 0.485 chi kwad. = 96.47 df = 4
C Pearsona = 0.279 C koryg. = 0.348

IV. Istotne zależności statystyczne

Wyniki statystycznej weryfikacji postawionych hipotez nie przedstawiają się najlepiej. Uzyskane rezultaty mogą być pokazową lekcją na bezradność w przewidywaniu zjawisk społecznych w oparciu o choć trochę wzmocnione metody statystyczne. Pewnie z tego powodu socjologowie najczęściej poprzestają w swoich analizach na rozkładach procentowych, stosunkach i proporcjach, gdyż wtedy nie muszą się tłumaczyć z formalnej poprawności zastosowanych procedur statystycznych.

Poniżej przedstawione zostaną niektóre istotne zależności statystyczne. Poziom istotności także tutaj został ustalony na wartości d Hellwiga i C Pearsona przekraczające 0,3. Pominęto zależności przypadkowe, które nie mają żadnego uzasadnienia merytorycznego.

1. Bardzo wysoko skorelowane są plany edukacyjne młodzieży z aktualnym miejscem edukacji (d-Hellwiga = 0.665, C koryg. = 0.718). Licealiści preferują studia dzienne, uczniowie techników studia zaoczne, zaś uczniowie zasadniczych szkół zawodowych pragną podjąć naukę w szkołach uzupełniających.

2. Tę samą zależność potwierdza związek pomiędzy deklarowaną gotowością podjęcia studiów a typem szkoły, do której uczęszczają uczniowie. 90% licealistów pragnie podjąć studia, podczas gdy 70% uczniów szkół zasadniczych nie ma zamiaru podejmować nauki na studiach wyższych (d-Hellwiga = 0.714 C koryg. = 0.627).
3. Przy wyborze studiów uczniowie liceów ogólnokształcących oraz techników najczęściej kierują się własnym zdaniem wyrobionym na podstawie zebranych osobiście informacji (d-Hellwiga = 0.414, C koryg. = 0.349).
4. Wiedza o możliwościach zawarcia umowy z pracodawcą jest ściśle związana z poziomem wewnątrzsterowności (opinie potwierdzające prawdziwość stwierdzenia „kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie” - d-Hellwiga = 0.418 , C koryg. = 0.352).
5. Uczniowie techników i zasadniczych szkół zawodowych w zdecydowanej większości są przekonani o możliwości podjęcia pracy w zawodzie zgodnym z ich wykształceniem (d-Hellwiga = 0.470 , C koryg. = 0.441).
6. Silnie skorelowana jest wewnątrzsterowność badanych (opinie potwierdzające prawdziwość stwierdzenia „kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie”) z indeterminizmem („to co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych”) - d-Hellwiga = 0.436, C koryg. = 0.419.
7. Wewnątrzsterowność (jak wyżej) jest skorelowana z przekonaniem o znalezieniu zatrudnienia (d-Hellwiga = 0.357, C koryg. = 0.367).
8. Przekonanie o znalezieniu zatrudnienia związane jest negatywnie ze stwierdzeniem, iż najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań (d-Hellwiga = 0.356, C koryg. = 0.311).
9. Podobna negatywna korelacja występuje pomiędzy obawą, że badany zostanie bezrobotnym a wspomnianym unikaniem jakichkolwiek zobowiązań. Negatywna korelacja oznacza tutaj współwystępowanie zaprzeczeń, tzn. silnie korelują ze sobą opinie negatywne typu „całkowita nieprawda” (d-Hellwiga = 0.375, C koryg. = 0.307).

V. Wnioski z badań

Są co najmniej trzy powody, dla których warto zajmować się planami edukacyjnymi i zawodowymi uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Po pierwsze, warto znać następców osób obecnie pracujących. Warto wiedzieć, czy należycie, a nawet lepiej wypełnią obowiązki od swoich poprzedników – osób obecnie pracujących. Trzeba więc znać ich kwalifikacje, drogę edukacyjną, praktyczne umiejętności. Tutaj w ocenie najlepszy będzie system edukacyjny obejmujący rządową i samorządową administrację nadzorującą oświatę. System, w którym odpowiednio do współczesnych wyzwań będą wyznaczane cele, środki realizacji i metody kontroli uzyskanych wyników, a co najważniejsze, uczniowie podlegający temu systemowi będą akceptowali sposób jego funkcjonowania.

Drugi powód związany jest już bezpośrednio z rynkiem pracy. Oczekiwania młodych ludzi mogą być zupełnie oderwane od rzeczywistej sytuacji na rynku pracy. W takim wypadku konieczne jest przeprowadzenie odpowiednich działań uświadamiających lub korygujących istniejący stan rzeczy. Po trzecie wreszcie, znajomość planów edukacyjnych młodzieży przystępującej do matury pozwoli na lepsze przygotowanie oferty uczelni wyższych.

Obraz planów i preferencji młodzieży generalnie nie uległ zmianie w stosunku do roku ubiegłego. Badania potwierdziły występujące tendencje i kierunki preferencji w dalszej drodze edukacyjnej i zawodowej.

Typ szkoły ponadgimnazjalnej determinuje dalsze plany życiowe uczniów. Zdecydowana większość uczniów liceów ogólnokształcących oraz liceów profilowanych pragnie podjąć studia dzienne. Uczniowie techników pragną studiować zaocznie i jednocześnie pracować. W pozostałych typach szkół dominuje pragnienie podjęcia pracy.

Także oczekiwania wobec pracy nie zmieniły się w stosunku do ubiegłorocznych. Uczniowie chcieliby pracować w pobliżu miejsca swego zamieszkania, a jeśli nie jest to możliwe, to skłonni są raczej do migracji zagranicznej niż pracy w innych regionach Polski. Oczekiwania finansowe są dość zbliżone pomiędzy poszczególnymi typami szkół. Płaca

minimalna, za którą gotowi są podjąć pracę wynosi 1200-1500 złotych, płaca zadowolająca oscyluje wokół 2000 złotych, a płaca maksymalna jest około trzykrotnie wyższa od płacy minimalnej.

W swoich preferencjach odnośnie warunków pracy na plan pierwszy wysuwają się możliwości wykonywania interesującej pracy oraz wysokość zarobków.

Plany edukacyjne podejmowane są głównie w wyniku samodzielnej analizy dostępnych informacji. Bardzo niski jest poziom korzystania z doradztwa zawodowego. Korzysta z niego najwyżej co ósmy uczeń badanych szkół.

Załącznik nr 1. Kwestionariusz ankiety

Drodzy uczniowie!

Przeprowadzamy badania dotyczące sytuacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych w województwie zachodniopomorskim. Dzięki tej ankiecie chcielibyśmy się dowiedzieć, jak z Waszego punktu widzenia wyglądają różne sprawy związane ze szkołą i podejmowaniem pracy zawodowej. Dzięki Waszym szczerym odpowiedziom możliwe będzie stworzenie prawdziwego obrazu sytuacji młodych ludzi, którzy wchodzą w pełnoletniość i podejmują istotne życiowe decyzje, związane z rozpoczęciem pracy zawodowej bądź dalszą edukacją. Mamy nadzieję, że wiedza ta pozwoli lepiej dostosować ofertę różnych instytucji do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań młodzieży szukającej pracy po szkole lub chcącej dalej się kształcić.

Gwarantujemy Wam równocześnie, że Wasze odpowiedzi są anonimowe. Wyniki prezentowane będą jedynie w postaci procentowej.

1. Dlaczego wybrałeś(aś) szkołę do której uczęszczasz?

Zaznacz trzy najważniejsze powody.

1. Ze względu na zainteresowania
2. Ze względu na rodziców
3. Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód
4. Ze względu na kolegów, znajomych
5. Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu
6. Szkoła miała dobrą opinię
7. Taki wybór doradzono mi w gimnazjum
8. Po prostu trzeba było coś wybrać

2. Czy poza informacjami o swojej szkole masz jakąś wiedzę o ofercie edukacyjnej w Twoim powiecie?

1. nie interesuję się tym (PRZEJDŹ DO PYTANIA 3)
2. tak interesuję się tym

2.1. Czy znasz ofertę poszczególnych instytucji rynku pracy?

1. Nie
2. Tak, wiem z czego mogę skorzystać w:
  - Powiatowy Urząd Pracy
  - Zakład Doskonalenia Zawodowego
  - Ochotniczy Hufiec Pracy
  - Centrum Kształcenia Ustawicznego/Centrum Kształcenia Praktycznego
  - Szkolny Ośrodek Kariery
  - Różnych stowarzyszeniach i organizacjach

2.2. Co Ci daje wiedza o ofercie edukacyjnej?

1. w ten sposób przygotowuję się do wyboru szkoły na kolejnym etapie edukacji
2. sprawdzam oferty innych szkół, żeby zorientować się czy nie są ciekawsze od oferty mojej obecnej szkoły i ewentualnie się przenieść
3. po prostu lubię wiedzieć co się w tym zakresie dzieje w moim miejscu zamieszkania

3. Czy po ukończeniu szkoły, do której chodzisz obecnie zamierzasz kształcić się dalej?

1. nie
2. jeszcze nie wiem
3. tak

3.1 ZAZNACZ, GDZIE BĘDZIESZ SIĘ STARAŁ(A) KONTYNUOWAĆ NAUKĘ:

1. jeszcze nie wiem
2. szkoła uzupełniająca
3. szkoła policealna
4. studia dzienne
5. studia wieczorowe
6. studia zaoczne (weekendowe)

4. Gdybyś wybierał(a) szkołę, w której kontynuowałbyś(abyś) edukację, to czym byś się kierował(a)?

Zaznacz najwyżej trzy powody.

1. swoimi zainteresowaniami
2. radami rodziców
3. chęcią zdobycia konkretnego zawodu
4. radami kolegów, znajomych
5. bliskością, łatwością dojazdu
6. dobrą opinią o szkole
7. radami uzyskanymi w obecnej szkole
8. wybiorę cokolwiek – ważne tylko żeby jeszcze nie kończyć edukacji

5. Gdybyś wybierał(a) w przyszłości pracę to czym byś się kierował(a)?

Zaznacz najwyżej trzy powody.

1. tym czy praca będzie ciekawa – jej wykonywanie da mi satysfakcję
2. radami rodziny, znajomych, starszych kolegów, którzy już pracują
3. możliwością pracy w moim zawodzie
4. bliskością, łatwością dojazdu
5. dobrą opinią o pracodawcy
6. radami uzyskanymi w obecnej szkole
7. tym czy praca da mi możliwość szybkiego awansu
8. wysokością oferowanych zarobków
9. tym czy praca da mi możliwość rozwoju

10. wybiorę cokolwiek – ważne tylko żeby coś zarobić

6. Czy w przyszłości (niekoniecznie zaraz po ukończeniu obecnej szkoły) zamierzasz iść na studia wyższe?

1. nie (przejdź do pytania 7)
2. tak

6.1. Jeżeli miałbym(abym) w tym momencie podjąć decyzje o wyborze uczelni wyższej, w pierwszej kolejności po radę zwróciłbym(abym) się do:

1. rodziny
2. znajomych
3. doradcy zawodowego
4. sam(a) gromadziłbym(abym) informacje (Internet, prasa)
5. nie radziłbym(abym) się nikogo

6.2. Jakie nadzieje wiążesz ze studiami wyższymi?

Zaznacz najwyżej trzy powody.

1. zapewnią mi dobrą pozycję zawodową
2. pozwolą mi poszerzyć wiedzę i zainteresowania
3. są niezbędne abym znalazł pracę
4. pozwolą spełnić ambicje moje i/lub moich najbliższych
5. pozwolą mi wymigać się/uciec przed wojskiem
6. na studiach chciał(a)bym się dobrze bawić
7. nie mam sprecyzowanych oczekiwań wobec wyższej uczelni

7. Jak sądzisz, że w Twoim powiecie jest łatwo o pracę?

1. na terenie mojego powiatu jest bardzo trudno o pracę
2. można tu znaleźć pracę ale tylko w niektórych specjalnościach/zawodach
3. na tym terenie nie ma problemu bezrobocia – każdy kto chce znajdzie pracę
4. nie interesuję się sytuacją na lokalnym rynku pracy – nie potrafię odpowiedzieć

7.1. Jak sądzisz, jaki jest główny profil działalności firm w Twojej okolicy?

1. przeważają firmy produkcyjne
2. są to głównie firmy handlowo-usługowe
3. dominują firmy budowlane
4. największe znaczenie mają firmy rolnicze oraz obsługujące rolnictwo
5. inne firmy, jakie? .....

8. Czy po ukończeniu obecnej szkoły zamierzasz podjąć pracę?

1. tak
2. jeszcze nie wiem
3. nie

8.1. W jakim wymiarze godzin chciałbyś(abyś) pracować?

1. na pełny etat
2. na część etatu
3. dorywczo
4. jeszcze nie wiem

8.2. Gdzie najchętniej podjąłbyś/podjęłabyś pracę?

1. w zakładzie państwowym
2. w firmie prywatnej
3. chciałbym(abym) prowadzić działalność na własny rachunek

8.3. Czy możesz liczyć na pracę w firmie prowadzonej przez rodzinę lub znajomego?

1. tak
2. nie

9. Czy będziesz starał(a) się znaleźć pracę w zawodzie związanym z Twoim aktualnym wykształceniem?

1. nie
2. tak

Jeśli tak, to jak oceniasz szanse na znalezienie pracy w zawodzie?

1. na pewno nie znajdę
2. raczej nie znajdę
3. trudno powiedzieć
4. raczej znajdę
5. na pewno znajdę

10. Napisz, czy byłbyś(abyś) gotów(gotowa) podjąć pracę w poniższych miejscach.

1. poza miejscem zamieszkania, ale w woj. zachodniopomorskim
  1. nie
  2. tak
2. w którymś z sąsiednich województw
  1. nie
  2. tak
3. w którymś z dalszych województw
  1. nie
  2. tak
4. za granicą
  1. nie
  2. tak

11. Czy korzystałeś(aś) z pomocy jakichś doradców pomagających w poszukiwaniu pracy?

Przy każdej pozycji zaznacz „nie” albo „tak” i uzasadnij swoją odpowiedź.

1. szkolny doradca zawodowy nie tak

Dlaczego?.....

2. doradca Powiatowego Urzędu Pracy nie tak

Dlaczego?.....

3. doradca szkolnej poradni psychologicznej nie tak

Dlaczego?.....

12. Czy w okresie edukacji na obecnym – ponadgimnazjalnym poziomie - pracowałeś jako wolontariusz lub brałeś udział w akcjach charytatywnych?

1. nie i nie zamierzam

2. nie i zaangażuję się tylko, jeśli cel będzie mi szczególnie bliski

3. nie, ale w przyszłości z pewnością się zaangażuję

4. tak, zdarzyło mi się brać udział w tego typu akcjach

5. tak, zawsze jeśli jest taka możliwość angażuję się w tego typu akcje

13. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś(aś) w jakichś kursach, seminariach, szkoleniach, prywatnych lekcjach lub w innych formach kształcenia pozaszkolnego?

1. tak

2. nie

13.1. W ilu rodzajach tego typu form kształcenia pozaszkolnego brałeś(aś) udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

W (wpisz cyfrę)..... formach kształcenia pozaszkolnego.

13.2. W jakim typie kursów, seminariów, szkoleń, prywatnych lekcji lub innych formach kształcenia pozaszkolnego uczestniczyłeś(aś) w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Zaznacz wszystkie, w których uczestniczyłeś(aś) i wpisz ich tematykę

1. kursy .....

2. seminaria .....

3. szkolenia .....

4. prywatne lekcje.....

5. staże w firmach/instytucjach.....

6. inne formy kształcenia pozaszkolnego .....

14. Każdy ma pewne wyobrażenie na temat tego, jaka jest odpowiednia zapłata za jego pracę. W rzeczywistości może się zdarzyć, że pracodawca zaproponuje nam kwotę wyższą od naszych oczekiwań. Może nam też zaproponować kwotę na tyle niską, że wahałobyśmy się, czy warto podejmować tę pracę, czy raczej trzeba poszukać czegoś innego. Załóżmy, że po ukończeniu szkoły ktoś proponuje Ci stałą pracę na stanowisku, które Ci w miarę odpowiada. Miejsce pracy położone jest dość blisko Twojego miejsca zamieszkania. Czasowy wymiar tej pracy to 8 godzin dziennie od poniedziałku do

piątku. Pomyśl o miesięcznej pensji, jaką mógłbyś/mogłabyś otrzymać za taką pracę (chodzi o płacę netto, czyli kwotę, którą dostaniesz do ręki po odliczeniu wszystkich podatków).

1. Najniższa pensja, za jaką podjąłbym/podjęłabym tę pracę to ..... złotych.
2. Pensja, którą uznał(a)bym za w miarę zadowalającą to ..... złotych.
3. Pensja, którą uznał(a)bym za zaskakująco wysoką dla mnie to ..... złotych.

15. Zdobyć, której z poniższych rzeczy w największym stopniu decyduje o odniesieniu sukcesu zawodowego?

Zaznacz najwyżej dwie takie rzeczy.

1. satysfakcjonująca praca
2. wysokie zarobki
3. wyższe wykształcenie
4. wykształcenie zgodne z własnymi zainteresowaniami
5. posiadanie własnej firmy
6. możliwość ciągłego rozwoju zawodowego

16. Czy istnieje w miejscu Twojego zamieszkania (w Twoim powiecie) pracodawca, co do którego wiesz, że znajdziesz u niego zatrudnienie?

1. tak, jest taki pracodawca
2. raczej tak, ale nie mam pewności
3. nie ma takiego pracodawcy

17. Którą z poniższych metod uważasz za najskuteczniejszą w poszukiwaniu pracy?

1. składanie ofert osobiście w firmach
2. poprzez rodzinę i znajomych
3. poprzez ogłoszenia w gazecie
4. poprzez Internet
5. w Urzędzie Pracy
6. w biurze pośrednictwa pracy
7. w inny sposób – napisz jaki? .....

18. Poniżej znajdują się trzy twierdzenia dotyczące poszukiwania pracy i podejmowania zatrudnienia.

Przy każdym z nich zaznacz, czy w Twoim przypadku jest to prawda czy też nie.

	całkowita nieprawd a	Raczej nieprawda	Trudno powiedzieć	Raczej prawda	Całkowita prawda
Wiem gdzie i jak szukać ofert					

pracy.					
Wiem jakie są prawa i obowiązki pracownika.					
Wiem jaka forma umowy z pracodawcą byłaby dla mnie najkorzystniejsza					

19. Czy mógłbyś w miarę swobodnie porozmawiać z pracodawcą o podjęciu pracy w jakimś języku obcym?

1. raczej nie

2. tak

ZAZNACZ TE JĘZYKI, W KTÓRYCH MÓGŁBYŚ POROZMAWIAĆ:

1. w języku angielskim
2. w języku niemieckim
3. w języku francuskim
4. w języku włoskim
5. w języku rosyjskim
6. w innym języku obcym

20. Jak często korzystasz z wymienionych poniżej nowoczesnych urządzeń technicznych i środków komunikacji?

	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Przynajmniej raz w miesiącu	Bardzo rzadko	Nie korzystam
Komputer					
Internet kablowy					
Internet bezprzewodowy					
Telefon komórkowy					
Komunikator internetowy (np. GaduGadu, Skype)					

Jeśli jesteś uczniem zasadniczej szkoły zawodowej, technikum lub szkoły policealnej odpowiedz na poniższe pytanie. Jeśli jesteś uczniem liceum profilowanego lub ogólnokształcącego, przejdź do pytania nr 22 i kontynuuj wypełnianie kwestionariusza.

21. Czy brałeś udział w zorganizowanych przez szkołę zajęciach praktycznych lub praktykach zawodowych?

1. praktyki w szkole
2. w zakładzie pracy
3. w innej instytucji (np. Centrum Kształcenia Praktycznego)
4. za granicą w ramach wymiany uczniów

21.1. Jak oceniasz te praktyki?

1. zupełnie nieprzydatne
2. raczej nieprzydatne
3. trudno powiedzieć
4. raczej przydatne
5. bardzo przydatne

22. Czy Twoje obecne wykształcenie (to, które będziesz miał po zakończeniu obecnej szkoły) ułatwi Ci znalezienie pracy?

1. zdecydowanie nie
2. raczej nie
3. trudno powiedzieć
4. raczej tak
5. zdecydowanie tak

23. Jak ogólnie oceniasz swoje relacje z nauczycielami z Twojej szkoły?

1. są bardzo dobre
2. są raczej dobre
3. normalne – ani dobre ani złe
4. są raczej złe
5. są bardzo złe

24. Czy w czasie nauki w obecnej szkole korzystałeś(aś) z pomocy finansowej?

1. tak, otrzymywałem stypendium socjalne
2. tak, otrzymywałem stypendium naukowe
3. tak, korzystałem z innych form wsparcia - napisz jakich?.....
4. nie

25. Poniżej znajduje się kilka stwierdzeń. Przy każdym z nich zaznacz, czy się z nim zgadzasz, czy nie. Interesuje nas Twoje osobiste zdanie, więc swoją odpowiedź zaznacz nawet wtedy, gdy wydaje Ci się, że większość osób ma do danej sprawy inne podejście.

	Całkowita nieprawda	Raczej nieprawda	Trudno powiedzieć	Raczej prawda	Całkowita prawda
To co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych					
To głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie					
Jestem spokojny/spokojna, że znajdę zatrudnienie					
Martwię się, że mogę zostać bezrobotnym					
Kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie					
Najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań					

Na decyzje związane z podejmowaniem pracy i kształceniem pewien wpływ mają nasi rodzice.

Dlatego prosimy o odpowiedź na kilka pytań dotyczących bezpośrednio Ciebie i Twoich rodziców.

M1. Twoja płeć:

1. kobieta
2. mężczyzna

M2. Twój wiek:

..... lat

M3. W jakiej szkole obecnie się kształcisz?

1. liceum ogólnokształcące

2. liceum profilowane
3. technikum
4. szkoła policealna
5. zasadnicza szkoła zawodowa

M3.1. Jaki jest profil Twojej szkoły/klasy?

.....

M4.1. Wykształcenie ojca:

1. podstawowe
2. zawodowe
3. średnie
4. wyższe

M4.2. Wykształcenie matki:

1. podstawowe
2. zawodowe
3. średnie
4. wyższe

M5.1. Czy Twój ojciec:

Zaznacz jedną odpowiedź.

1. pracuje zawodowo
2. jest emerytem/rencistą
3. zajmuje się domem
4. jest bezrobotny
5. nie żyje
6. nie wiem, nie mieszka ze mną

M5.2. Czy Twoja matka:

Zaznacz jedną odpowiedź

1. pracuje zawodowo
2. jest emerytką/rencistką
3. zajmuje się domem
4. jest bezrobotna
5. nie żyje
6. nie wiem, nie mieszka ze mną

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Załącznik nr 2. Zestawienie tabelaryczne wyników badań

Tabela nr 1

1.(1 wyb) Dlaczego wybrałeś(aś) szkołę do której uczęszczasz?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	33	2.8
Ze względu na zainteresowania	555	47.0
Ze względu na rodziców	77	6.5
Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód	195	16.5
Ze względu na kolegów, znajomych	136	11.5
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	64	5.4
Szkoła miała dobrą opinię	27	2.3
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	13	1.1
Po prostu trzeba było coś wybrać	81	6.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 2

1.(2 wyb) Dlaczego wybrałeś(aś) szkołę do której uczęszczasz?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	299	25.3
Ze względu na zainteresowania	11	0.9
Ze względu na rodziców	41	3.5
Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód	279	23.6
Ze względu na kolegów, znajomych	132	11.2
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	229	19.4
Szkoła miała dobrą opinię	136	11.5
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	30	2.5
Po prostu trzeba było coś wybrać	24	2.0
Razem	1181	100.0

Tabela nr 3

1.(3 wyb) Dlaczego wybrałeś(aś) szkołę do której uczęszczasz?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	396	33.5
Ze względu na zainteresowania	10	0.8
Ze względu na rodziców	2	0.2

Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód	19	1.6
Ze względu na kolegów, znajomych	26	2.2
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	104	8.8
Szkoła miała dobrą opinię	235	19.9
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	94	8.0
Po prostu trzeba było coś wybrać	295	25.0
Razem	1181	100.0

Tabela nr 4

2. Czy poza informacjami o swojej szkole masz jakąś wiedzę o ofercie edukac

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	75	6.4
nie interesuję się tym	774	65.5
tak interesuję się tym	332	28.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 5

2.1. Czy znasz ofertę poszczególnych instytucji rynku pracy?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	628	53.2
Nie	289	24.5
Tak	264	22.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 6

2.1. Jeśli tak - Powiatowy Urząd Pracy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	997	84.4
tak	184	15.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 7

Zakład Doskonalenia Zawodowego

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1122	95.0

tak	59	5.0
Razem	1181	100.0

Tabela nr 8
Ochotniczy Hufiec Pracy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1112	94.2
tak	69	5.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 9
Centrum Kształcenia Ustawicznego/Centrum Kształcenia Praktycznego

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1130	95.7
tak	51	4.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 10
Szkolny Ośrodek Kariery

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1118	94.7
tak	63	5.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 11
Różnych stowarzyszeniach i organizacjach

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1121	94.9
tak	60	5.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 12
2.2. Co Ci daje wiedza o ofercie edukacyjnej?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	675	57.2
w ten sposób przygotowuję się do wyboru szkoły na kolejnym etapie edukacji	286	24.2
sprawdzam oferty innych szkół, żeby zorientować się czy nie są ciekawsze od	75	6.4
po prostu lubię wiedzieć co się w tym zakresie dzieje w moim miejscu zamieszkania	145	12.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 13

3. Czy po ukończeniu szkoły, do której chodzisz obecnie zamierzasz kształcić się dalej?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	21	1.8
nie	97	8.2
jeszcze nie wiem	282	23.9
tak	781	66.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 14

3.1 ZAZNACZ, GDZIE BĘDZIESZ SIĘ STARAŁ(A) KONTYNUOWAĆ NAUKĘ:

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	45	3.8
jeszcze nie wiem	293	24.8
szkoła uzupełniająca	230	19.5
szkoła policealna	46	3.9
studia dzienne	365	30.9
studia wieczorowe	21	1.8
studia zaoczne (weekendowe)	181	15.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 15

4.(1.wybór) Gdybyś wybierał(a) szkołę, w której kontynuowałbyś(abyś) edukację, to którą?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	11	0.9
swoimi zainteresowaniami	923	78.2
radami rodziców	21	1.8

chęcią zdobycia konkretnego zawodu	141	11.9
radami kolegów, znajomych	22	1.9
bliskością, łatwością dojazdu	13	1.1
dobrą opinią o szkole	3	0.3
radami uzyskanymi w obecnej szkole	4	0.3
wybiore cokolwiek – ważne tylko żeby jeszcze nie kończyć edukacji	43	3.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 16

4.(2 wybór) Gdybyś wybierał(a) szkołę, w której kontynuowałbyś(abyś) edukac

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	400	33.9
swoimi zainteresowaniami	2	0.2
radami rodziców	85	7.2
chęcią zdobycia konkretnego zawodu	486	41.2
radami kolegów, znajomych	52	4.4
bliskością, łatwością dojazdu	69	5.8
dobrą opinią o szkole	67	5.7
radami uzyskanymi w obecnej szkole	12	1.0
wybiore cokolwiek – ważne tylko żeby jeszcze nie kończyć edukacji	8	0.7
Razem	1181	100.0

Tabela nr 17

4.(3 wybór) Gdybyś wybierał(a) szkołę, w której kontynuowałbyś(abyś) edukac

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	584	49.4
swoimi zainteresowaniami	11	0.9
chęcią zdobycia konkretnego zawodu	50	4.2
radami kolegów, znajomych	37	3.1
bliskością, łatwością dojazdu	97	8.2
dobrą opinią o szkole	255	21.6
radami uzyskanymi w obecnej szkole	99	8.4
wybiore cokolwiek – ważne tylko żeby jeszcze nie kończyć edukacji	48	4.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 18

5.(1 wybór) Gdybyś wybierał(a) w przyszłości pracę to czym byś się kierował

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	8	0.7
tym czy praca będzie ciekawa – jej wykonywanie da mi satysfakcję	780	66.0
radami rodziny, znajomych, starszych kolegów, którzy już pracują	30	2.5
możliwością pracy w moim zawodzie	165	14.0
bliskością, łatwością dojazdu	34	2.9
dobrą opinią o pracodawcy	36	3.0
radami uzyskanymi w obecnej szkole	2	0.2
tym czy praca da mi możliwość szybkiego awansu	23	1.9
wysokością oferowanych zarobków	82	6.9
tym czy praca da mi możliwość rozwoju	11	0.9
wybiore cokolwiek – ważne tylko żeby coś zarobić	10	0.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 19

5.(2 wybór) Gdybyś wybierał(a) w przyszłości pracę to czym byś się kierował

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	249	21.1
tym czy praca będzie ciekawa – jej wykonywanie da mi satysfakcję	5	0.4
radami rodziny, znajomych, starszych kolegów, którzy już pracują	50	4.2
możliwością pracy w moim zawodzie	284	24.0
bliskością, łatwością dojazdu	109	9.2
dobrą opinią o pracodawcy	103	8.7
radami uzyskanymi w obecnej szkole	8	0.7
tym czy praca da mi możliwość szybkiego awansu	102	8.6
wysokością oferowanych zarobków	239	20.2
tym czy praca da mi możliwość rozwoju	27	2.3
wybiore cokolwiek – ważne tylko żeby coś zarobić	5	0.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 20

5.(3 wybór) Gdybyś wybierał(a) w przyszłości pracę to czym byś się kierował

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	361	30.6
tym czy praca będzie ciekawa – jej wykonywanie da mi satysfakcję	6	0.5
radami rodziny, znajomych, starszych kolegów, którzy już pracują	6	0.5
możliwością pracy w moim zawodzie	16	1.4
bliskością, łatwością dojazdu	31	2.6
dobrą opinią o pracodawcy	47	4.0
radami uzyskanymi w obecnej szkole	5	0.4
tym czy praca da mi możliwość szybkiego awansu	30	2.5
wysokością oferowanych zarobków	395	33.4
tym czy praca da mi możliwość rozwoju	260	22.0
wyborę cokolwiek – ważne tylko żeby coś zarobić	24	2.0
Razem	1181	100.0

Tabela nr 21

6. Czy w przyszłości (niekoniecznie zaraz po ukończeniu obecnej szkoły) zam

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	29	2.5
nie	475	40.2
tak	677	57.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 22

6.1. Jeżeli miałbym(abym) w tym momencie podjąć decyzję o wyborze uczelni w

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	388	32.9
rodziny	160	13.5
znajomych	74	6.3
doradcy zawodowego	86	7.3
sam(a) gromadziłbym(abym) informacje (Internet, prasa)	405	34.3
nie radziłbym(abym) się nikogo	68	5.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 23

6.2. (1 wybór) Jakie nadzieje wiążesz ze studiami wyższymi?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	399	33.8
zapewnią mi dobrą pozycję zawodową	560	47.4
pozwolą mi poszerzyć wiedzę i zainteresowania	88	7.5
są niezbędne abym znalazł pracę	51	4.3
pozwolą spełnić ambicje moje i/lub moich najbliższych	23	1.9
pozwolą mi wymigać się/uciec przed wojskiem	5	0.4
na studiach chciał(a)bym się dobrze bawić	12	1.0
nie mam sprecyzowanych oczekiwań wobec wyższej uczelni	43	3.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 24

6.2. (2 wybór) Jakie nadzieje wiążesz ze studiami wyższymi?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	609	51.6
zapewnią mi dobrą pozycję zawodową	8	0.7
pozwolą mi poszerzyć wiedzę i zainteresowania	305	25.8
są niezbędne abym znalazł pracę	140	11.9
pozwolą spełnić ambicje moje i/lub moich najbliższych	71	6.0
pozwolą mi wymigać się/uciec przed wojskiem	17	1.4
na studiach chciał(a)bym się dobrze bawić	28	2.4
nie mam sprecyzowanych oczekiwań wobec wyższej uczelni	3	0.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 25

6.2. (3 wybór) Jakie nadzieje wiążesz ze studiami wyższymi?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	741	62.7
zapewnią mi dobrą pozycję zawodową	3	0.3
pozwolą mi poszerzyć wiedzę i zainteresowania	4	0.3
są niezbędne abym znalazł pracę	158	13.4
pozwolą spełnić ambicje moje i/lub moich najbliższych	124	10.5
pozwolą mi wymigać się/uciec przed wojskiem	13	1.1

na studiach chciał(a)bym się dobrze bawić	122	10.3
nie mam sprecyzowanych oczekiwań wobec wyższej uczelni	16	1.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 26

7. Jak sądzisz, że w Twoim powiecie jest łatwo o pracę?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	11	0.9
na terenie mojego powiatu jest bardzo trudno o pracę	219	18.5
można tu znaleźć pracę ale tylko w niektórych specjalnościach/zawodach	525	44.5
na tym terenie nie ma problemu bezrobocia – każdy kto chce znajdzie pracę	212	18.0
nie interesuję się sytuacją na lokalnym rynku pracy – nie potrafię odpowiedzieć	214	18.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 27

7.1. Jak sądzisz, jaki jest główny profil działalności firm w Twojej okolicy?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	150	12.7
przeważają firmy produkcyjne	154	13.0
są to głównie firmy handlowo-usługowe	602	51.0
dominują firmy budowlane	201	17.0
największe znaczenie mają firmy rolnicze oraz obsługujące rolnictwo	57	4.8
inne firmy	17	1.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 28

8. Czy po ukończeniu obecnej szkoły zamierzasz podjąć pracę?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	11	0.9
tak	675	57.2
jeszcze nie wiem	331	28.0

nie	164	13.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 29

8.1. W jakim wymiarze godzin chciałbyś(abys) pracować?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	15	1.3
na pełny etat	749	63.4
na część etatu	124	10.5
dorywczo	76	6.4
jeszcze nie wiem	217	18.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 30

8.2. Gdzie najchętniej podjąłbyś/podjęłaś pracę?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	27	2.3
w zakładzie państwowym	279	23.6
w firmie prywatnej	570	48.3
chciałbym(abym) prowadzić działalność na własny rachunek	305	25.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 31

8.3. Czy możesz liczyć na pracę w firmie prowadzonej przez rodzinę lub znajomych

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	26	2.2
tak	596	50.5
nie	559	47.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 32

9. Czy będziesz starał(a) się znaleźć pracę w zawodzie związanym z Twoim aktualnym wykształceniem?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
----------------	--------	----------

brak danych	31	2.6
nie	467	39.5
tak	683	57.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 33

Jeśli tak, to jak oceniasz szanse na znalezienie pracy w zawodzie?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	388	32.9
na pewno nie znajdę	34	2.9
raczej nie znajdę	55	4.7
trudno powiedzieć	349	29.6
raczej znajdę	232	19.6
na pewno znajdę	123	10.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 34

10. 1. poza miejscem zamieszkania, ale w woj. zachodniopomorskim

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	36	3.0
nie	253	21.4
tak	892	75.5
Razem	1181	100.0

Tabela nr 35

10. 2. w którymś z sąsiednich województw

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	50	4.2
nie	621	52.6
tak	510	43.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 36

10.3. w którymś z dalszych województw

Opis kategorii	Liczby	Procenty
----------------	--------	----------

brak danych	51	4.3
nie	720	61.0
tak	410	34.7
Razem	1181	100.0

Tabela nr 37
10.4. za granicą

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	32	2.7
nie	383	32.4
tak	766	64.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 38
11.1. szkolny doradca zawodowy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	71	6.0
nie	975	82.6
tak	135	11.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 39
11.2. doradca Powiatowego Urzędu Pracy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	94	8.0
nie	969	82.0
tak	118	10.0
Razem	1181	100.0

Tabela nr 40
11.3. doradca szkolnej poradni psychologicznej

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	112	9.5
nie	1009	85.4
tak	60	5.1

Razem	1181	100.0
-------	------	-------

Tabela nr 41

12. Czy w okresie edukacji na obecnym – ponadgimnazjalnym poziomie - pracow

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	12	1.0
nie i nie zamierzam	390	33.0
nie i zaangażuję się tylko, jeśli cel będzie mi szczególnie bliski	251	21.3
nie, ale w przyszłości z pewnością się zaangażuję	180	15.2
tak, zdarzyło mi się brać udział się w tego typu akcjach	303	25.7
tak, zawsze jeśli jest taka możliwość angażuję się w tego typu akcje	45	3.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 42

13. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś(aś) w jakichś kursach,

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	36	3.0
tak	487	41.2
nie	658	55.7
Razem	1181	100.0

Tabela nr 43

13.1. W ilu rodzajach tego typu form kształcenia pozaszkolnego brałeś(aś) udział

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	716	60.6
raz	177	15.0
dwa	148	12.5
trzy	73	6.2
cztery	27	2.3
pięć	16	1.4
sześć	5	0.4
siedem	1	0.1
dziewięć	2	0.2
dziesięć	8	0.7

Razem	1181	100.0
-------	------	-------

Tabela nr 44
 13.2. 1. kursy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	911	77.1
witraże	4	0.3
biologią	4	0.3
językowe	54	4.6
praca z dziećmi (wychowawca)	7	0.6
prawo jazdy	54	4.6
maturalne	10	0.8
informatyka	4	0.3
pr jazdy nurkowanie	1	0.1
pierwsza pomoc - wolontariusz	9	0.8
trenerski sportowy	2	0.2
wózki widłowe	15	1.3
rysunek, języki	3	0.3
bhp	8	0.7
prowadzenie przedsiębiorstwa	1	0.1
budowlane	1	0.1
pływanie	3	0.3
do zawodu	20	1.7
spawacza	14	1.2
europas	2	0.2
prawo jazdy, europas	1	0.1
prawo jazdy, kurs na przewóz rzeczy	1	0.1
przedsiębiorczy taksówkarz	4	0.3
ratownik	2	0.2
sędziego piłki nożnej	1	0.1
malarstwa	1	0.1
masażu, kosmetyczne	1	0.1
inspektor zwierząt	1	0.1
barmański	2	0.2
szybkiego czytania	1	0.1
gastronomiczny	4	0.3
przedmałżeński	1	0.1
prawo jazdy, pierwsza pomoc	1	0.1
elektryk do 1000 VOLT	2	0.2
wysokościowy	1	0.1

obsługa dźwigów (żuraw)	1	0.1
spawacz, wózek widłowy, prawo jazdy	5	0.4
taneczne	2	0.2
opiekun kolonii	1	0.1
ratownik stylizacja paznokci	1	0.1
chemia	1	0.1
medyczne	2	0.2
rysunku architektonicznego	1	0.1
technologia fryzjerska, stylizacja	3	0.3
na sztaplarke	1	0.1
gry na gitarze	1	0.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 45

2. seminaria

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1168	98.9
afrykoznawcze	2	0.2
inne 1	3	0.3
inne 2	1	0.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 46

3. szkolenia

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1107	93.7
taneczne	3	0.3
ratownictwo medyczne	3	0.3
hostessa promocje	2	0.2
treningowe sportowe	2	0.2
informatyka	2	0.2
opiekunka	3	0.3
wolontariat pierwsza pomoc	4	0.3
bhp	11	0.9
sport	2	0.2
handlowe	4	0.3
dokonywanie właściwych wyborów	2	0.2
na prezt budowlany	2	0.2

techniczne	1	0.1
wykorzystywanie sr unijnych	2	0.2
matematyczne	1	0.1
zawodowe za granica	4	0.3
pozyskiwanie funduszy UE	2	0.2
bhp zawodowe	1	0.1
zawodowe	7	0.6
wózki widłowe	3	0.3
mechanika samochodowa	1	0.1
Ochotnicza straż pożarna	1	0.1
sanitarne	1	0.1
bezpieczeństwo na lotnisku	1	0.1
prawo jazdy	1	0.1
kierowców	1	0.1
konsultantka	1	0.1
chemia	1	0.1
strażak ratownik	2	0.2
pierwsza pomoc	1	0.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 47

4. prywatne lekcje

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	955	80.9
polski, fizyka	3	0.3
sztuka, architektura	1	0.1
języki obce, matematyka	17	1.4
matematyka	11	0.9
fizyka, język angielski	1	0.1
fizyka, chemia, biologia	10	0.8
fizyka, matematyka	1	0.1
chemia	2	0.2
fizyka	6	0.5
ogólne korepetycje	41	3.5
języki obce	98	8.3
rysunek	4	0.3
przedmioty muzyczne	4	0.3
biologia, języki obce	4	0.3
geografia, język polski	3	0.3
matematyka, konstrukcje budowlane	2	0.2

języki obce, chemia	4	0.3
język obcy, wokalne, teatralne, taneczne	3	0.3
język obcy, muzyka	1	0.1
język polski, geografia	4	0.3
fizyka, matematyka, język angielski	1	0.1
geografia	1	0.1
matematyka	2	0.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 48

5. staże w firmach/institucjach

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1130	95.7
przedsiębiorstwo zarządzające nieruchomościami	3	0.3
ogrodnictwo	2	0.2
informatyka	4	0.3
pomocnicze tow ratownicze	1	0.1
drukarnia	2	0.2
praktyka	19	1.6
urząd miasta szczecina	3	0.3
telekomunikacja	1	0.1
budowlanej	3	0.3
restauracja	2	0.2
f komputerowa	4	0.3
an	1	0.1
pneumatyka i elektropneumetyka	1	0.1
dziennikarstwo	1	0.1
an	1	0.1
18 hotel	2	0.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 49

6. inne formy kształcenia pozaszkolnego

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1131	95.8
muzyczne taniec tyteatr	6	0.5
treningi sportowe	4	0.3
praktyki u rodziców	1	0.1

an	2	0.2
ekonomia	2	0.2
języki	2	0.2
pck	2	0.2
przygotowanie do studiów	6	0.5
klub filmowy	6	0.5
akrobatyka	2	0.2
praktyki	8	0.7
teatr taniec	2	0.2
kurs rysunku	2	0.2
koło geograficzne	1	0.1
warsztaty	2	0.2
fakultety	1	0.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 50

14. 1. Najniższa pensja, za jaką podjąłbym/podjęłabym tę pracę to ..... złot

Opis kategorii	Liczyby	Procenty
brak danych	105	8.9
do 1000 PLN	243	20.6
1001-1500 PLN	444	37.6
1501-2000 PLN	263	22.3
2001-2500 PLN	55	4.7
2501-3000 PLN	45	3.8
powyżej 3000 PLN	26	2.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 51

2. Pensja, którą uznał(a)bym za w miarę zadowalającą to ..... złotych.

Opis kategorii	Liczyby	Procenty
brak danych	92	7.8
do 1000 PLN	61	5.2
1001-1500 PLN	254	21.5
1501-2000 PLN	341	28.9
2001-2500 PLN	198	16.8
2501-3000 PLN	115	9.7
powyżej 3000 PLN	120	10.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 52

3. Pensja, którą uznał(a)bym za zaskakująco wysoką dla mnie to ..... złotych

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	116	9.8
do 1000 PLN	19	1.6
1001-1500 PLN	46	3.9
1501-2000 PLN	184	15.6
2001-2500 PLN	165	14.0
2501-3000 PLN	168	14.2
powyżej 3000 PLN	483	40.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 53

15.(1 wybór) Zdobyć, której z poniższych rzeczy w największym stopniu dec

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	11	0.9
satisfakcjonująca praca	550	46.6
wysokie zarobki	392	33.2
wyższe wykształcenie	103	8.7
wykształcenie zgodne z własnymi zainteresowaniami	66	5.6
posiadanie własnej firmy	47	4.0
możliwość ciągłego rozwoju zawodowego	12	1.0
Razem	1181	100.0

Tabela nr 54

15.(2 wybór) Zdobyć, której z poniższych rzeczy w największym stopniu dec

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	175	14.8
satisfakcjonująca praca	9	0.8
wysokie zarobki	318	26.9
wyższe wykształcenie	140	11.9
wykształcenie zgodne z własnymi zainteresowaniami	144	12.2
posiadanie własnej firmy	160	13.5
możliwość ciągłego rozwoju zawodowego	235	19.9

Razem	1181	100.0
-------	------	-------

Tabela nr 55

16. Czy istnieje w miejscu Twojego zamieszkania (w Twoim powiecie) pracodawca

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	19	1.6
tak, jest taki pracodawca	427	36.2
raczej tak, ale nie mam pewności	434	36.7
nie ma takiego pracodawcy	301	25.5
Razem	1181	100.0

Tabela nr 56

17. Którą z poniższych metod uważasz za najskuteczniejszą w poszukiwaniu pr

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	14	1.2
składanie ofert osobiście w firmach	656	55.5
poprzez rodzinę i znajomych	238	20.2
poprzez ogłoszenia w gazecie	61	5.2
poprzez Internet	123	10.4
w Urzędzie Pracy	64	5.4
w biurze pośrednictwa pracy	15	1.3
w inny sposób	10	0.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 57

18. Wiem jakie są prawa i obowiązki pracownika.

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	38	3.2
całkowita nieprawda	64	5.4
Raczej nieprawda	62	5.2
Trudno powiedzieć	280	23.7
Raczej prawda	487	41.2
Całkowita prawda	250	21.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 58
Wiem gdzie i jak szukać ofert pracy.

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	41	3.5
całkowita nieprawda	47	4.0
Raczej nieprawda	102	8.6
Trudno powiedzieć	304	25.7
Raczej prawda	489	41.4
Całkowita prawda	198	16.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 59
Wiem jaka forma umowy z pracodawcą byłaby dla mnie najkorzystniejsza

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	45	3.8
całkowita nieprawda	42	3.6
Raczej nieprawda	97	8.2
Trudno powiedzieć	326	27.6
Raczej prawda	380	32.2
Całkowita prawda	291	24.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 60
19. Czy mógłbyś w miarę swobodnie porozmawiać z pracodawcą o podjęciu pracy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	71	6.0
raczej nie	539	45.6
tak	571	48.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 61
1. w języku angielskim

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	560	47.4
tak	621	52.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 62
2. w języku niemieckim

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	954	80.8
tak	227	19.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 63
3. w języku francuskim

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1161	98.3
tak	20	1.7
Razem	1181	100.0

Tabela nr 64
4. w języku włoskim

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1163	98.5
tak	18	1.5
Razem	1181	100.0

Tabela nr 65
5. w języku rosyjskim

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1140	96.5
tak	41	3.5
Razem	1181	100.0

Tabela nr 66
6. w innym języku obcym

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	1144	96.9
tak	37	3.1

Razem	1181	100.0
-------	------	-------

Tabela nr 67
Komputer

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	27	2.3
Codziennie	899	76.1
Klika razy w tygodniu	179	15.2
Przynajmniej raz w miesiącu	24	2.0
Bardzo rzadko	35	3.0
Nie korzystam	17	1.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 68
Internet kablowy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	67	5.7
Codziennie	666	56.4
Klika razy w tygodniu	166	14.1
Przynajmniej raz w miesiącu	50	4.2
Bardzo rzadko	66	5.6
Nie korzystam	166	14.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 69
Internet bezprzewodowy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	171	14.5
Codziennie	293	24.8
Klika razy w tygodniu	108	9.1
Przynajmniej raz w miesiącu	70	5.9
Bardzo rzadko	150	12.7
Nie korzystam	389	32.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 70
Telefon komórkowy

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	29	2.5
Codziennie	1093	92.5
Klika razy w tygodniu	33	2.8
Przynajmniej raz w miesiącu	10	0.8
Bardzo rzadko	5	0.4
Nie korzystam	11	0.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 71
Komunikator internetowy (np. GaduGadu, Skype)

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	27	2.3
Codziennie	731	61.9
Klika razy w tygodniu	169	14.3
Przynajmniej raz w miesiącu	37	3.1
Bardzo rzadko	78	6.6
Nie korzystam	139	11.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 72
21. Czy brałeś udział w zorganizowanych przez szkołę zajęciach praktycznych

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	395	33.4
praktyki w szkole	466	39.5
w zakładzie pracy	282	23.9
w innej instytucji (np. Centrum Kształcenia Praktycznego)	12	1.0
za granicą w ramach wymiany uczniów	26	2.2
Razem	1181	100.0

Tabela nr 73
21.1. Jak oceniasz te praktyki?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	392	33.2

zupełnie nieprzydatne	103	8.7
raczej nieprzydatne	87	7.4
trudno powiedzieć	140	11.9
raczej przydatne	229	19.4
bardzo przydatne	230	19.5
Razem	1181	100.0

Tabela nr 74

22. Czy Twoje obecne wykształcenie (to, które będziesz miał po zakończeniu znalezienie pracy)?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	29	2.5
zdecydowanie nie	113	9.6
raczej nie	263	22.3
trudno powiedzieć	325	27.5
raczej tak	334	28.3
zdecydowanie tak	117	9.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 75

23. Jak ogólnie oceniasz swoje relacje z nauczycielami z Twojej szkoły?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	15	1.3
są bardzo dobre	185	15.7
są raczej dobre	445	37.7
normalne – ani dobre ani złe	464	39.3
są raczej złe	48	4.1
są bardzo złe	24	2.0
Razem	1181	100.0

Tabela nr 76

24. Czy w czasie nauki w obecnej szkole korzystałeś(aś) z pomocy finansowej

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	30	2.5
tak, otrzymywałem stypendium socjalne	158	13.4
tak, otrzymywałem stypendium naukowe	40	3.4
tak, korzystałem z innych form wsparcia	36	3.0

nie	917	77.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 77

To co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	36	3.0
Całkowita nieprawda	69	5.8
Raczej nieprawda	125	10.6
Trudno powiedzieć	213	18.0
Raczej prawda	415	35.1
Całkowita prawda	323	27.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 78

To głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	39	3.3
Całkowita nieprawda	162	13.7
Raczej nieprawda	396	33.5
Trudno powiedzieć	339	28.7
Raczej prawda	185	15.7
Całkowita prawda	60	5.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 79

Jestem spokojny/spokojna, że znajdę zatrudnienie

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	39	3.3
Całkowita nieprawda	58	4.9
Raczej nieprawda	132	11.2
Trudno powiedzieć	416	35.2
Raczej prawda	384	32.5
Całkowita prawda	152	12.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 80

Martwię się, że mogę zostać bezrobotnym

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	44	3.7
Całkowita nieprawda	301	25.5
Raczej nieprawda	341	28.9
Trudno powiedzieć	274	23.2
Raczej prawda	149	12.6
Całkowita prawda	72	6.1
Razem	1181	100.0

Tabela nr 81

Kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	35	3.0
Całkowita nieprawda	74	6.3
Raczej nieprawda	79	6.7
Trudno powiedzieć	335	28.4
Raczej prawda	365	30.9
Całkowita prawda	293	24.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 82

Najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	76	6.4
Całkowita nieprawda	288	24.4
Raczej nieprawda	312	26.4
Trudno powiedzieć	343	29.0
Raczej prawda	92	7.8
Całkowita prawda	70	5.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 83

M1. Twoja płęć:

Opis kategorii	Liczby	Procenty
----------------	--------	----------

brak danych	0	0.0
kobieta	438	37.1
mężczyzna	743	62.9
Razem	1181	100.0

Tabela nr 84

Twój wiek:

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	0	0.0
17 i mniej lat	149	12.6
18 lat	567	48.0
19 lat	369	31.2
20 lat	69	5.8
21 i więcej lat	27	2.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 85

M3. W jakiej szkole obecnie się kształcisz?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	0	0.0
liceum ogólnokształcące	269	22.8
liceum profilowane	145	12.3
technikum	315	26.7
szkoła policealna	9	0.8
zasadnicza szkoła zawodowa	443	37.5
Razem	1181	100.0

Tabela nr 86

M3.1. Jaki jest profil Twojej szkoły/klasy?

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	0	0.0
mat inf	54	4.6
bio chem fiz	6	0.5
jezykowy	32	2.7
biol medyczna	30	2.5
medyczno chemiczna	2	0.2

humanist - medialny	49	4.1
technikum łączność	1	0.1
telekomunikacja	48	4.1
monter elektronik	17	1.4
technik informatyk	24	2.0
technik administracji	6	0.5
zarządzanie informacją	36	3.0
technik elektronik	15	1.3
sprzedawca	67	5.7
kucharz	94	8.0
elektromechanik	28	2.4
mechanik monter	34	2.9
technik elektronik	66	5.6
informatyczno-angielski	21	1.8
zarządzanie informacją	33	2.8
technik mechanik samochodowy	64	5.4
ekonomiczno-administracyjny	15	1.3
technik handlowiec	9	0.8
projektowanie ze wspomaganie komp	13	1.1
technik ochrony środowiska	18	1.5
ogólnobudowlany	18	1.5
bud kosztorysowanie i normowanie	7	0.6
kształtowanie środowiska	24	2.0
murarz	37	3.1
transportowo-spedycyjny	7	0.6
blacharz	13	1.1
mechanik	35	3.0
technik mechanik z zastosowaniem komp	9	0.8
rzeźnik wędliniarz	1	0.1
elektryk	15	1.3
lingwistyczno-europejski	12	1.0
socjalno-usługowy	12	1.0
biochemia	25	2.1
malarz-tylnik	23	1.9
piekarz	1	0.1
fryzjer	4	0.3
wielozawodowy	24	2.0
technik budownictwa	15	1.3
geograficzno historyczny	38	3.2
technikum ekonomiczne	25	2.1
bankowość	11	0.9
finanse i rachunkowość	4	0.3

biologiczno informatyczny	3	0.3
ekonomiczno administracyjny	3	0.3
stolarz	33	2.8
Razem	1181	100.0

Tabela nr 87

M4.1. Wykształcenie ojca:

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	52	4.4
podstawowe	89	7.5
zawodowe	517	43.8
średnie	362	30.7
wyższe	161	13.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 88

M4.2. Wykształcenie matki:

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	36	3.0
podstawowe	99	8.4
zawodowe	388	32.9
średnie	450	38.1
wyższe	208	17.6
Razem	1181	100.0

Tabela nr 89

M5.1. Czy Twój ojciec:

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	25	2.1
pracuje zawodowo	807	68.3
jest emerytem/rencistą	125	10.6
zajmuje się domem	21	1.8
jest bezrobotny	50	4.2
nie żyje	66	5.6
nie wiem, nie mieszka ze mną	87	7.4
Razem	1181	100.0

Tabela nr 90

M5.2. Czy Twoja matka:

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	28	2.4
pracuje zawodowo	670	56.7
jest emerytką/rencistką	74	6.3
zajmuje się domem	287	24.3
jest bezrobotna	63	5.3
nie żyje	32	2.7
nie wiem, nie mieszka ze mną	27	2.3
Razem	1181	100.0

Tabela nr 91

Nazwa szkoły

Opis kategorii	Liczby	Procenty
brak danych	0	0.0
LO nr 4, Szczecin	109	9.2
Technikum Łączności, Szczecin	65	5.5
ZSZ, Police	16	1.4
ZSZ os. Zachód, Starard Szczeciński	37	3.1
Technikum Hoża, Szczecin	31	2.6
Wałcz	50	4.2
Szczecinek	58	4.9
Technikum Budowlane, Koszalin	90	7.6
Samochódka, Koszalin	101	8.6
Technikum Elektroniczne, Koszalin	96	8.1
ZSP1, Gryfino	50	4.2
LO, Stargard Szczeciński	25	2.1
ZSZ Goleniów	28	2.4
ZSZ Składowa, Stargard Szczeciński	77	6.5
Gryfice	93	7.9
ZDZ Kilińskiego, Szczecin	20	1.7
LO Kołobrzeg	28	2.4
ZSZ, Pyrzyce	50	4.2
ZSZ, Myślibórz	36	3.0
ZSZ Budowy Okrętów, Szczecin, Willowa	24	2.0
ZSZ Gastronomia, Szczecin, Sowińskiego	25	2.1
ZSZ, Szczecin, Jagiellońska	18	1.5

ZSZ Budowlane, Unisławy	21	1.8
ZSZ, Salezjanie, Ku Słońcu	33	2.8
Razem	1181	100.0